Гос. книжная палата УзССР

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 20 март жума

Сотувда эркин нархда № 59 (1840)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

1998-2000 ЙИЛЛАРДАГИ ДАВРДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДАГИ ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ ЧУҚУРЛАШТИРИШ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

Аграр соҳадаги иқтисодий ислоҳотлар жараёнини чуқурлаштиришни таъминлаш, қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкатлар)ни шакллантириш, мулкий пайлар ва оилавий пудрат тизимини жорий этиш асосида қишлоқда ҳақиқий мулкдорлар синфини шакллантириш, тупроқ унумдорлигини ошириш, ердан оқилона фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, селекция ва уруғчиликни яхшилаш, рақобатбардош қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтириш мақсадида:

1. 1998-2000 йиллардаги даврда қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш Дастури маъқуллансин.

2. Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришга оид ушбу Дастурнинг бажарилишини назорат қилувчи Республика комиссияси тузилсин.

Республика комиссияси ҳар чоракда Дастур қандай бажарилаётганлиги якунларини чиқариб, унинг натижалари тўғрисида республика ҳукуматига маълум қилиб борсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ушбу Дастурни амалга ошириш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиб, тасдиқласин.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоят ҳокимликлари Ўзбекистон Республикаси Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги, Молия вазирлиги, Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ҳамда бошқа тегишли вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ҳафта муддат ичида ҳудудлар бўйича Дастур қоидаларини амалга оширишга доир аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсинлар.

5. 1998-2000 йиллардаги даврда қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш Дастури бажарилишини таъминлаш учун вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг Раиси ва вилоятларнинг ҳокимлари шахсан жавобгар эканликлари белгилаб қўйилсин.

6. Дастурнинг бажарилиши ҳар чоракда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлисларида муҳокама қилиб борилсин.

7. Мазкур Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазири Ў.Султонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 18 март

МУСТАҚИЛЛИКНИНГ ИШГА ТУШИРИЛАДИГАН ИНШООТЛАРИ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЎЗ ФОСФОРИТИ БЎЛАДИ

Бир неча кундан кейин мустақил Ватанимизда яна бир йирик саноат корхонаси – Қизилқум фосфорит комбинати маҳсулот бера бошлайди. Кўкпатас чўли бағрида қад ростлаган ушбу иншоотнинг ишга туширилишини бутун мамлакат орзиқиб кутмоқда. Негаки, у республикамиздаги барча суперфосфат заводларига хомашё етказиб беради, пировардида эса аграр сектор фосфорли ўғитлар билан тўлиқ таъминланади.

Бу воқеани том маънода миллий иқтисодиётни мустаҳкамлаш йўлидаги яна бир дадил қадам, деб баҳоламоқ лозим. Агар сал аввалроқ Навоий вилоятида «Зарафшон-Ньюмонт» ва цемент қадоқлаш қўшма корхоналари, Учқудуқ олтин саралаш мажмуи ва Нуробод қувур заводи иш бошлаганини эсласак, бошқа вилоятларда ҳам қатор корхоналар қурилганини ҳисобга олсак, ҳукуматимиз томонидан республиканинг барча ҳудудлари тараққиётига алоҳида эътибор берилаётгани ойдинлашади. Энг муҳими, ана шу корхоналар ҳудудлар тизими ва қиёфасини тубдан ўзгартираётир.

Қизилқум фосфорит комбинатининг қудрати нимада? Бу ерда ҳар йили 300 минг тонна руда қайта ишланиб, фосфорит кукунига айлантирилади. Шу мақсадда қисқа муддат мобайнида асосий иншоот билан бир қаторда темир йўл, компрессор ва сув узатиш станциялари, омборхоналар, электр, газ ва алоқа тармоқлари ҳамда маъмурий бино барпо этилди. Бу юмушларни Зарафшон қурилиш бошқармаси ва «Навоийжанубийсаноат» трести бунёдкорлари қойилмақом қилиб бажардилар. Зарур асбоб-ускуналарни эса Швециянинг «Сведала» фирмаси етказиб берди.

Айни кунларда карьерлардан қазиб олинаётган фосфоритлар омборларга йиғилмоқда. Тез орада уни қайта ишлаш жараёни бошлаб юборилади.

Ў. ИКРОМОВ.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) қурилиш бошлиғи Виктор Суходубенко; монтаж участкаларида.

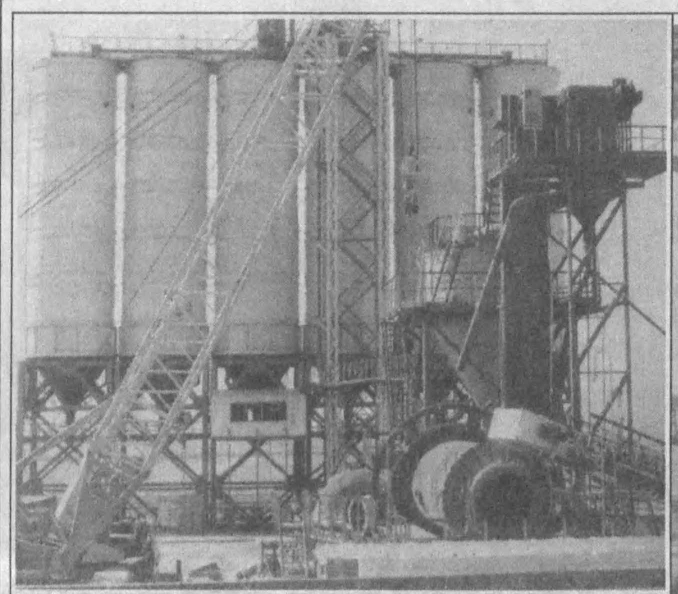

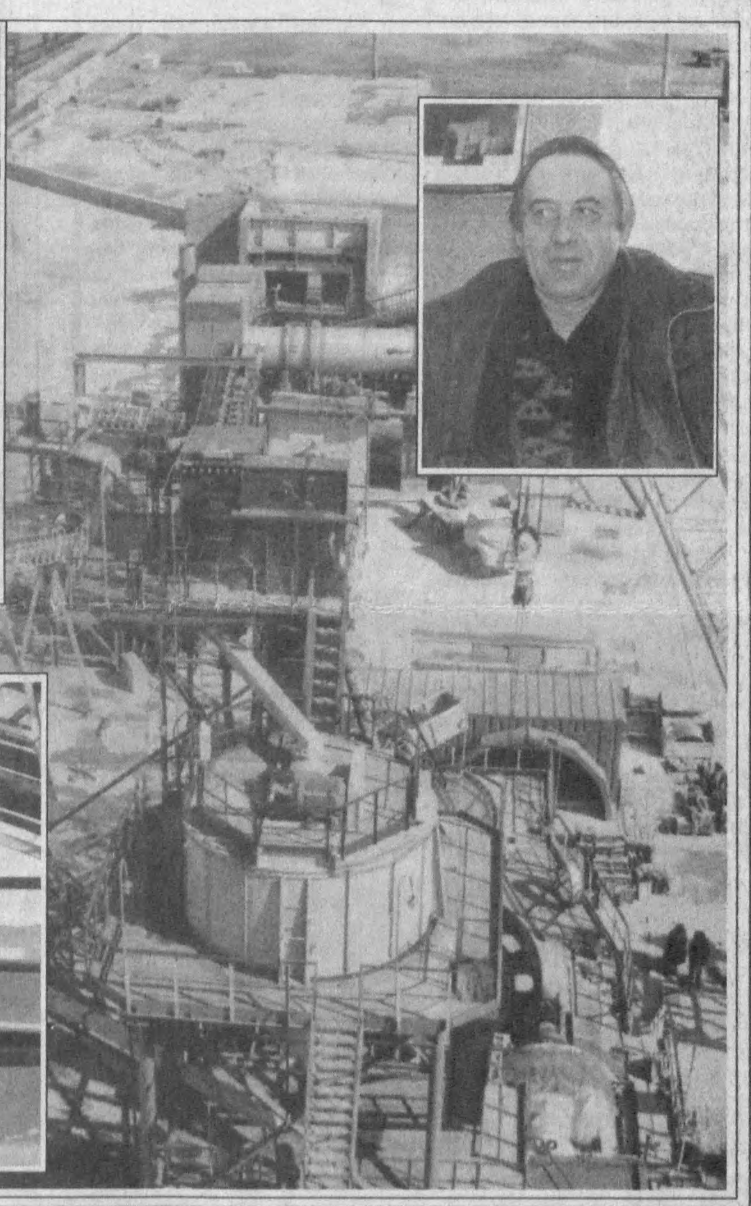

ФОТОРЕПОРТАЖ

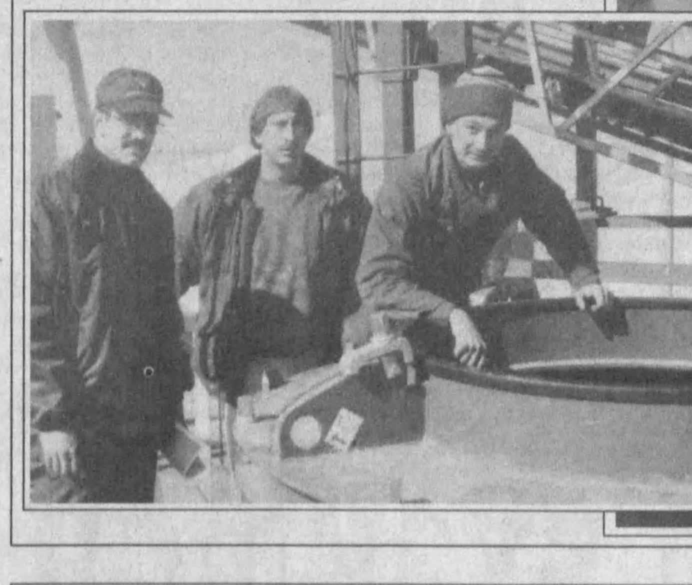

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 19 март куни Америка Қўшма Штатларининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жозеф Пресели қабул қилди.

Ислом Каримов мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар тобора ривожланиб бораётганини қайд этиб, Ўзбекистон-АҚШ икки томонлама комиссиясининг яқинда Америкада бўлиб ўтган сессиясига тўхталди.

— Сессиянинг юқори савияда ўтиши ва ҳар томонлама фойдали бўлишида сизнинг ҳам катта хизматингиз бор, — деди Президент. — Энг муҳими, ҳар икки мамлакатда ҳам ўзаро ҳамкорликни янада чуқурлаштиришга интилишлар муштарак.

АҚШ элчиси қабул учун Ўзбекистон Президентига миннатдорлик билдирди. Ўзбекистон-Америка муносабатлари ривожига ҳисса қўшишдан ҳамиша фахрланишини таъкидлади.

Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий ҳамкорлик алоқаларини янада ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Қабул маросимида ташқи ишлар вазири А. Комилов иштирок этди.

(ЎзА).

СУРАТДА: қабул пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат

ДАВЛАТ СОЛИҚ ҚЎМИТАСИДА

Тошкентда Ўзбекистон Давлат солиқ қўмитаси ҳайъатининг мажлиси бўлди. Унда мазкур қўмита раҳбарлари, департаментлар директорлари, бошқарма бошлиқлари, давлат солиқ хизмати ҳудудий органларининг раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисда республика солиқ органларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 25 февралдаги мажлисида қилган маърузасидан келиб чиқадиган вазифалари муҳокама қилинди. Мазкур масала юзасидан Давлат солиқ қўмитаси раиси В. Беганов маъруза қилди. У шу йилнинг биринчи чорагида солиқ органларининг солиқлар тушумлари ва бюджетга тўловлар борасидаги ишлари қандай бораётганини таҳлил қилиб берди.

Ҳайъат мажлиси якунлари бўйича қабул қилинган қарорда солиқ органларининг бу йилги асосий вазифа ва тадбирлари аниқлаб олинди.

(ЎзА).

СОАТ МИЛЛАРИ АЙЛАНАДИ

ПАЙШАНБА ХАБАРЛАРИ

● МАРОҚ

ҚЎШИҚ БОШЛАБ КЕЛДИ НАВРЎЗНИ!

Диллар оқ-қора тасвирдан зериккан чоғда Регистондаги «Маърифат чойхонаси»да бир йиғин бўлдики, ўша ерда таралган қўшиқлар гўё шаҳри азимга Наврўзни етаклаб келгандай бўлди. Сабаби бор: Ҳожи Абдуазиз Абдурасулов номидаги 1-республика танловида иштирок этган самарқандлик хонандалар билан шаҳар жамоатчилигининг, фахрийларнинг учрашуви ўтказилди.

Ана, Фарҳод қори, ана Дилнура, ана «Марҳабо талантлар» танловининг 1972 йилдаги ғолиби Жўрахон Назиров... 70 ни қоралаган Жўрахон отанинг ҳалим ўктам ва ширали қўшиқларини мароқланиб тинглаганлар неча-неча бўлди.

Хуллас, Наврўз Регистонга одатдагидан анча аввалроқ кириб келгандай бўлди. Бунга гувоҳ — айтилган маҳзун ва кўнгилга ёқар қўшиқлар.

Гули ЧЕҲРА хабарлади.

● АФСУС

НАҲОТ ҚИЙИН БЎЛСА?...

Биз яшайдиган кўча ҳақида ёзяпмиз. У қишда лой, ёзда чанг. Ичимлик суви ҳам муаммо. Кўчамиз шу мурувватдан бебаҳра қолган.

5-бригадамиз ҳудудига 1995 йил март ойида газ келди. Бундан хурсанд бўлдик. Аммо йиллар ўтгани сари у пасайиб, чойни ҳам қайнатолмайдиган бўлди. Алам қиладигани газ ўтган уйда ўчоқда овқат пиширамиз. Уй совуқ. Майли, балки у оғирдир. Аммо водопровод ўтказиш, асфальт ётқизиш — ободончиликлари кўп уриш ҳам қийинми?

Ибодулла ҚОРИЕВ,
Бехмамат АБДУРАХМОНОВ
ва бошқалар.
Хонқа тумани, «Хоразм» жамоа хўжалиги.

● БОЖХОНА

ДЎППИ ТОР КЕЛГАЧ...

Жиззах вилояти божхона бошқармасининг 3-сонли ҳаракатдаги «Зомин» божхона маскани ходимлари куни кеча ғалати ҳолга дуч келдилар. Миллий хавфсизлик хизмати ходимлари билан ҳамкорликда товар-моддий бойликларнинг четга олиб чиқишга қарши ўтказилаётган тадбир чоғида айланма йўллар орқали Тожикистоннинг Зафаробод туманига чиқиб кетаётган давлат рақами 03-89 СИМ бўлган «КаМАЗ» русумли авто-уловни тўхтатмоқчи бўлдилар. Буни қарангки, машина тўхташ ҳақидаги ишорага бўйсунмай, шитоб билан ўтди-кетди. Зудлик билан қўрилган тезкор ҳаракатлар натижасида машина тўхтатилди. Ҳайдовчи ва юк эгаси бўлмиш Зарбдор туманида яшовчи Ҳусниддин исмли шахс қочишга уринди. Лекин узоққа кетолмади.

Дастлабки суриштирувлардан маълум бўлишича, машинага 8 тоннадан ошиқроқ минерал ўғит юкланган экан. Улар ушбу ўғитни Тожикистонга ўтказиб, мўмай даромад кўрмоқчи эканлар. Ушбу ҳолат юзасидан жиноий иш қўзғатилиб, суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

Телефонларимиз: 133-15-22, 133-52-55, 133-07-48, 136-37-85

«Соат миллари»ни Курбон ЭШМАТОВ кузатди.

САБОҚ ВА ВАЗИФАЛАР

2. АКЦИЯДОР — ҚЎШИМЧА ДАРОМАД СОҲИБИ

Шу билан бирга, у ўзини акция чиқарган корхоналарнинг эгаси сифатида ҳам ҳис этмоғи лозим

Бу муҳим икки масала хусусида турли даражадаги ва ҳатто ҳукумат миқёсидаги йиғилишларда кўплаб гапирилмоқда, Вазирлар Маҳкамасининг 25 февралдаги мажлисида ҳам ана шу вазифаларнинг ижросига алоҳида эътибор қаратилди. Сабаби аён: **қачонки акция эгалари ўзларини нафақат қўшимча даромад, балки акция чиқарган корхоналарнинг эгалари сифатида ҳам ҳис қилсалар, ўшандагина улар ҳақиқий мулкдорларга айланадилар. Улар ишлаган корхона ёки хўжаликда эса ютуққа ютуқ қўшилади, меҳнатнинг пировард натижасидан манфаатдорлик бўлади. Бу жаҳон тажрибасида, шу жумладан, бизда ҳам исботланган ҳақиқат.**

Бироқ амалда нима бўлаяпти ўзи? Бугунги кунда бу борадаги аҳвол қандай? Мавжуд аҳвол бизни қониқтира оладими? Шу жиҳатдан қараганда, айтиш мумкинки, республикамизда ҳалигача корхоналарнинг ҳақиқий эгалари тарбияланган йўқ. Амалга оширилаётган хусусийлаштириш жараёни ҳозирча кутилган натижани бермаяпти. Чунки **айрим раҳбарларнинг айби билан кўплаб корхоналар шунчаки расмият учун, номигагина хусусийлаштирилган.** Бошқача айтганда, **гарчи давлат корхонаси жамоа корхонасига айлантирилган эса-да, акция эгаси бўлган меҳнат жамоаси аъзолари ўзларини ҳақиқий мулкдорлар деб ҳисоблай олмайдилар.** Уларнинг кўпчилиги ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, қайта ихтисослаштириш, қўшимча инвестиция киритиш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот рақобатбардошлигини таъминлаш, шу тариқа истеъмол бозорини кенгайтиришдек ўта муҳим жараёнларга мутлақо жалб этилмаган.

— **Бугунги кунда республика миқёсида 700 мингдан ортиқ ҳиссадор бор. Бу — кам, бу — мутлақо етарли эмас. Аммо улар ҳам ўз ҳиссаларини қўшимча ўн учинчи маош манбаи, деб биладилар. Ҳалигача эски андозалар таъсиридан чиқолганимиз йўқ,** — дея куйиниб гапирди мамлакатимиз раҳбари Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузасида.

Бундай **ачинарли ҳолат қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам кузатилмоқда.** Айрим вилоятлар, кўплаб туманлар ва хўжаликларда 1997 йилги давлат буюртмалари уддаланмагани, жойларда умумхалқ мулки ҳисобланган ерни талон-торож қилиш ҳоллари учраётгани, ҳудудларда ер, сув танқислиги мавжуд бўлгани ҳолда, улардан унумли фойдаланиш яхши йўлга қўйилмагани бунинг далилидир. Ана шу камчилик ва нуқсонларга барҳам беришнинг ягона йўли бор: у ҳам бўлса, **қишлоқни ислоҳ қилишни, аввало, далада тер тўкаётган одамлар тафаккурини ўзгартиришдан бошлаш керак.** Йўлбошчимиз қайта-қайта таъкидлаётганидек, **қишлоқ хўжалиги кооперативининг ҳар бир аъзоси, ҳар бир фермер ва деҳқон ўзини ўзи ишлаб турган заминнинг хўжайини деб ҳис қилиши лозим.** Шундагина у ернинг ҳолати ва ҳосилдорлиги, ерга ишлов бериш ва ундаги экин сифати учун жавобгарликни ҳис қилади, ҳосилдорлик ва етиштирилган ҳосилни сақлаш учун жон куйдиради, хуллас, меҳнатининг пировард натижасидан манфаатдор бўлади.

(Давоми 2-бетда).

Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки бошқарувининг кенгайтирилган мажлиси бўлиб ўтди. Бошқарув раиси Р.Азимовнинг маърузасида, сўзга чиққанларнинг нутқларида банкнинг 1997 йилдаги фаолияти таҳлил қилинди. Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 25 февралдаги мажлисида Президент Ислом Каримов баён этган мамлакат иқтисодиётини ислоҳ этишнинг устувор йўналишларига асосланиб, 1998 йил учун вазифалар белгилаб олинди.

МИЛЛИЙ БАНК: ЯКУНЛАР ВА ИСТИҚБОЛЛАР

1997 йил Миллий банк учун жадал ривожланиш йили бўлди. Умумий баланс 1,4 баравар кўпайиб, 284,07 млрд. сўмни ташкил этди. 1996 йилда бу кўрсаткич 197,5 млрд. сўм эди. Банкнинг Низом сармояси 3 млрд. сўм ва 300 млн. АҚШ долларига етди. Резерв фонди эса, 600 млн. сўм ва 30 млн. АҚШ долларига тенг бўлди.

Миллий банк хорижий банкларнинг кредит линиялари ҳисобидан иқтисодиётнинг турли тармоқларига доир жами 1,741 млн. АҚШ доллари қийматидаги лойиҳаларни молиялаб бошлади. Банк умумий кредит портфелининг 70 фоизи инвестиция кредитлари улушига тўғри келади. Ўтган йили бу нисбат 62 фоиз бўлган эди. Мазкур кредитларнинг ўзлаштирилиши Ўзбекистоннинг бутун иқтисодиёти таркиби ва унинг тузилиш ислоҳ этилишига ёрдам беради.

1997 йилда Миллий банк томонидан хорижий банклар иштирокида молияланган бир қанча йирик объектлар фойдаланишга топширилди. Кўкдумалоқ компрессор станцияси, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи, Тошкентдаги «Шодлик» меҳмонхонаси, «Ўзсаламан» ва бошқа кўплаб объектлар шулар жумласидандир.

Миллий банк 1997 йилда ички бозордаги ўз фаолиятини янада оширди ва бу давр ривожланиш стратегиясидаги бурилиш даври бўлди. Балансининг миллий валютадаги қисми 2 баравар ошди ва 53 млрд. сўмни ташкил этди. Бундай натижага республиканинг хизмат кўрсатилаётган саноат, савдо, кичик ва ўрта бизнес корхоналари, хусусий шахслар 32 мингдан 53 мингтага етганлиги, банк бўлимлари тармоғи, кўрсатилаётган хизматлар доираси кенгайтирилиши шарофати билан эришилди. Ҳозирги кунда банкнинг 60 бўлим ҳамда филиали ишлаб турибди. Бу йил яна 42 та туман ва шаҳар бўлими очилади.

"The Banker" журнали белгилаган рейтинг бўйича Миллий банк 1993 йилдан буён жаҳондаги 1000 та энг йирик ва обрўли банк муассасалари қаторига қўшилган. Бундай шарафга собиқ Иттифоқ мамлакатлари ўртасида фақат Россиядаги бир неча банк сазовор бўлган холос. Миллий банк ҳозир бу рейтингда 50-ўринни эгаллаб турибди.

Бошқарув мажлисида, шунингдек, банкнинг ривожланиш суръатлари кўнгилдагидек эмаслиги, ходимларнинг касб маҳорати истаганидек тез ошиб бормаётгани, бу ҳолат, айниқса, республика минтақаларида кўзга яққол ташланаётгани таъкидланди. Айрим бўлинмалар ишидаги жиддий камчиликлар танқид қилинди. Жойларда кичик ва ўрта бизнес корхоналари банк кенг кўламда кредитланишига эришилмаган, истиқболли лойиҳаларни излаб топиш ва пухталаштириш механизми ишлаб чиқилмаган, берилаётган кредитларни мониторинг қилиш суст ташкил этилган.

Мажлисда бошқарувнинг жорий йил учун устувор вазифалари белгилаб олинди:

● **инвестиция фаолиятини янада такомиллаштириш, республиканинг экспорт салоҳиятини ўсишини таъминловчи лойиҳаларни молиялаш учун хорижий сармояларни жалб этиш, ўз маблағларидан кредитлар бериш ва инвестицияларни йўналтириш;**

● **миллий валюта барқарорлигини таъминлаш учун биржадан ташқари валюта бозорини ривожланишига ҳар томонлама кўмаклашиш;**

● **янги хорижий кредит линияларини ўзлаштириш ҳамда банкнинг кичик ва ўрта бизнес тараққиётига кўмаклашишга оид инвестицияларни кўпайтириш орқали бу соҳа жадал ривожланишини кучайтириш;**

● **Ўзбекистон фонд бозори халқаро сармоялар бозорига кириб боришини жадаллаштириш, депозитор хизматларини ривожлантириш;**

● **мижозлар эҳтиёжларига эътиборни янада кучайтириш мақсадида банкнинг бошқарув тизимини таркибан қайта қуриш, филиаллар тармоғини бундан буён ҳам кенгайтириш;**

● **профессионал банк ходимлари тайёрлаш тизимини такомиллаштириш;**

● **аҳоли маблағларини омонатларга фаол жалб этиш.**

Миллий банк бошқарувининг кенгайтирилган мажлисида Молия вазири, Марказий банк, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги раҳбарияти вакиллари қатнашдилар.

Л. МИХАЙЛОВА.

АКЦИЯДОР – ҚЎШИМЧА ДАРОМАД СОҲИБИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

Мамлакатимиз матбуотида, хабарингиз бор, қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар асосида янада такомиллаштирилган, замонавий талабларга жавоб берадиган қонуний норматив-лар таянчи – **Ер кодекси, «Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) тўғрисида», «Фермер хўжалиги тўғрисида», «Деҳқон хўжалиги тўғрисида»ги қонунлар лойиҳалари эълон қилинди.** Айни кунларда бу ҳужжатлар жойларда атрофлича муҳокама этилмоқда. Дастлабки хулосаларга суяниб, тармоқда, яъни **қишлоқ хўжалиги кооперативида мулкчиликнинг янги шакли қарор топаётганлигини** очиқ тан олишимиз керак. **Бу – мулкий пайдир. Айнан ана шу пай деҳқон онгини янгилаши, унда мулкдорлик ҳиссини шакллантириши, ўз меҳнати натижасидан ҳамда моҳият-эътибори жиҳатидан қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг янги қуйи тармоғи – ширкатлар самарадорлигидан манфаатдорлик уйғотиши лозим.**

Бу борада **оила пудратининг ҳам аҳамияти беқиёс.** Бу усул қишлоқда янада кенгроқ татбиқ этилиши, унда ишловчиларнинг ўз меҳнати, етиштирилган ҳосили ва унинг сифат кўрсаткичларига яраша ҳақ олишларини таъминлаши зарур.

Фермер ва деҳқон хўжаликларига келсак, улар ўрта ва майда қишлоқ хўжалиги маҳсулоти – товарлар ишлаб чиқаришни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун **устувор йўналиш ҳисобланади.** Агар фермер ва деҳқон хўжаликларига, энг аввало, чорвачилик ҳамда мева-сабзавотчилик маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларга тўлиқ эркинлик берилса, **улар ҳам мамлакат аҳолисини тўйдиради, ҳам ўз маҳсулотини хорижга сотиб, валюта жамғармамизни бойитади.**

Афсуски, кўпгина туманларда хусусийлаштирилган ферма ва фермер хўжаликлари ҳуқуқлари поймол қилинаяпти. Бир қатор жамоа хўжаликлари, айниқса, қолоқ хўжаликлар раҳбарлари эса самарали ишлаётган фермер хўжаликларининг даромад ва фойдаларига кўз олайтирмоқдалар. **1997 йили 1177 та фермер хўжалиги ўз фаолиятини тўхтатиб қўйганига аксарият ҳолларда ана шу иллатлар сабаб бўлганини очиқ айтишимиз керак.**

Шу билан бирга, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш ҳам бизда **устувор йўналиш** этиб белгиланган. Негаки, дунёда бусиз иқтисодий ўсишга, ишсизлик даражасининг пасайиши ва аҳолининг даромадлари ошишига эришган бирорта мамлакат йўқ. Шунинг учун республикамизда ўтган йиллар мобайнида бу борада бир қанча ҳужжатлар қабул қилинди, кичик бизнесни қўллаб-қувватлашга қаратилган инфратузилма ташкил этилди. Лекин ушбу масалаларда ҳамон жиддий силжишлар кўзга ташланмаяпти. Энг ачинарлиси шундаки, **амалда тижорат банклари кичик бизнес учун узоқ муддатли қарз бериш билан шуғулланмаяпти.**

Тўғри, мамлакатимизда ички кредит ресурслари ҳозирча етишмаётир. Аммо бошқа бир йўл – хорижий кредитларни ўзлаштириш суръатлари суст эканлигини қандай изоҳлаш мумкин? Шу мақсадлар учун ажратилган **350 миллион АҚШ долларидан атиги 1,5 миллион доллари** ўзлаштирилгани уят эмасми?

Шуни ҳисобга олиб, мажлисда тегишли ташкилотларга қисқа муддатларда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш учун ажратилган хорижий кредитларни ўзлаштиришга, бу борадаги барча тўсиқларни, қуруқ расмиятчилик ва тўрачилик ғовларини олиб ташлашга қаратилган аниқ таклифлар ишлаб чиқиш вазифаси топширилди. **Бу таклифлар асосида яқин кунларда Вазирлар Маҳкамасининг қарори қабул қилинади.**

Хусусийлаштириш, мулкчилик шакли, акциялаштириш ҳақида гап кетганда, масаланинг яна бир жиҳатига тўхталиб ўтиш жоиз. Корхоналарнинг эркин бозорда ўз акцияларини тарқатиш, шу жумладан, хорижий сармоядорларни жалб этиш ҳисобига фойда кўришидан манфаатдор қиладиган механизм ишлаб чиқилмаган. Бир далил. 1998 йилнинг бошидаги маълумотга кўра, ҳиссадорлик жамиятлари томонидан муомалага чиқарилган қарийб **39 миллиард сўмлик акция сотилмаган ва тарқатилмаган.** У ёки бу даражада акциялаштириш ўтказилган бўлса-да, бироқ бу акциялаштириш корхоналар учун акцияларни сотиш ва уларнинг иккиламчи бозордаги қиммати ошиши эвазига қўшимча сармоялар келтирадиган манбага айланмаяпти.

Фонд бозорини шакллантириш зарур, акцияларни ташқи фонд бозорига тарқатишнинг вақти келди, деб таъкидланди ўша мажлисда. Нима учун бу ишни мавжуд пахта заводларини акциялаштириш йўли орқали амалга ошириш мумкин эмас? Шундай қилинганда, улардаги акцияларнинг бир қисмини (25 фоизини) халқаро қимматли қоғозлар бозорига чиқариш имкони яратилади. Бу эса ўз навбатида халқаро молия бозорида **ўзимизга муносиб, керакли даражадаги нуфузга эга бўлишимизни таъминлайди.** Қолаверса, хорижий сармоядорларни республика иқтисодиётини тараққий эттириш ишига кўпроқ жалб қилади. Ҳозирча шу мақсад мақсадлигича қолмоқда.

Соҳадаги қолоқликнинг бошқа сабаблари ҳам бор. Жумладан, куни кеча Тошкентда акциялар пакетини тартибга солиш ва корхоналарни техник жиҳатдан қайта жиҳозлашнинг энг долзарб масалаларига бағишлаб ўтказилган семинарда таъкидлаганидек, **бу ишни** Президентимизнинг 1997 йил 31 мартдаги **«Қимматли қоғозлар бозорини ривожлантириш ва республиканинг фонд бозорида хорижий инвесторлар иштирокини кенгайтириш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонига мувофиқлаштириш жараёни анча суст бораётир.** Кўпгина акциядорлик жамиятларининг Низом сармоясида меҳнат жамоасининг улуши кўп. Бу корхоналарни бошқаришда назоратсизликка, раҳбарларнинг ҳаддан ташқари кўп ваколатга эга бўлишларига олиб келмоқда. Оқибатда, биринчидан, **меҳнат жамоалари ўртасида акциялар нотўғри тақсимланмоқда,** иккинчидан, **корхоналар ишлаб чиқаришни ривожлантириш ҳамда маҳсулот турларини кўпайтириш учун зарур бўлган пулни ўз вақтида ололмаяптилар.** Учинчидан, **айрим ҳолларда жиҳоз ва технологияларни янгилаш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ва маҳсулот сифатини оширишга маблағ етмаяпти, корхоналарнинг ўз маҳсулотини жаҳон бозорига олиб чиқиши мураккаблашмоқда.**

Шу маънода, республика Президенти томонидан 1998 йил 4 мартда имзоланган **«Фонд бозорини янада ривожлантириш ҳамда давлат мулки негизида ташкил этилган акциядорлик жамиятларини қўллаб-қувватлаш чора-тадбирлари тўғрисида»**ги Фармон ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг **шу йил 5 мартдаги тегишли қарори** айни муддао бўлди. Мазкур ҳужжатларга кўра, **агар 1998 йил 1 майгача акциялаштириладиган корхоналар акцияларининг пакетлари белгиланган талабларга мувофиқлаштирилмаса, Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси, уюшмалар, компаниялар ва корхоналар раҳбарларига нисбатан қаттиқ маъмурий жавобгарлик чоралари қўлланилади.** Бу, албатта, **акциядорлик жамиятларига вужудга келган вазиятни тубдан ўзгартириш, акцияларни нафақат меҳнат жамоасига, балки хорижий инвесторларга ҳам сотиш ҳисобига қисқа муддатда мўмай даромад, хусусан, валюта маблағи топиш имконини беради.** Ушбу маблағ эса ишлаб чиқаришни янгилаш ва кенгайтириш, маҳсулот турларини кўпайтириш ҳамда сифатини яхшилаш мақсадларига сарфланади.

Кўриниб турибдики, мамлакатимизда **корхоналарни хусусийлаштириш, акционерлик жамиятлари ишини такомиллаштириш, ҳақиқий мулкдорларни тарбиялаш, қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, кичик ва ўрта бизнесни, фонд бозорини ривожлантириш борасида жорий йил учун белгиланган вазифаларнинг кўламию миқёси катта ва мураккаб.** Буларнинг бариси ҳамма-ҳаммадан ўтган йилги хатолардан тўғри хулоса чиқариб олиб, эришилган натижаларни янада мустаҳкамлаш, янги-янги ютуқларни қўлга киритиш йўлида қўлни-қўлга бериб, тер тўкиб ишлашни талаб этади.

И. ЎТБОСАРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

СУВ – ҲАЁТ МАНБАИ

"Сув – Марказий Осиёда барқарор тараққиётни таъминлашнинг муҳим омили" – шу мавзуда "Экосан" халқаро экология ва саломатлик жамғармасида халқаро конференция бўлди. Умумжаҳон сув кунига бағишланган бу анжуманни "Экосан" жамғармаси Ўзбекистоннинг ЮНЕСКО ишлари бўйича миллий комиссияси ҳамда "Оби ҳаёт" акциядорлик инвестиция компанияси билан биргаликда ташкил этди. Анжуманда бир қанча вазирликлар ва идораларнинг, республика жамоат ташкилотларининг раҳбарлари, халқаро ташкилотларнинг вакиллари ва Тошкентда ишлаётган хорижий дипломатлар иштирок этди.

Конференцияда Орол денгизи ҳавзасида сув заҳираларидан фойдаланишга ёндашувни ўзгартириш имкониятлари ҳам кўриб чиқилди. Бу ўзгаришлар сувдан фойдаланганлик учун пул тўлашга ўтишни, сувни тежайдиган технологияларни қўлланишни, корхоналарда сув билан таъминлашнинг айланма тизимини жорий этишни, тозалаш иншоотлари иши самарадорлигини оширишни ўз ичига олади.

Анжуманда БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Питер Симкин, ЮНИСЕФнинг Марказий Осиё давлатларидаги минтақавий вакили Экрем Бирердинч сўзга чиқди.

Анна ИВАНОВА,
ЎзА мухбири.

ФОТОНИГОҲ

НАВРЎЗ ДАСТУРХОНИ

Улуғ байрам – Наврўзи олам эшик қоқмоқда. Табиат уйғонмоқда. Кетма-кет ёғаётган ёмғир қиш ғуборини ювиб, оламни поклаяпти. Халқимиз азалий байрамини кўтаринки руҳ, яхши кайфият билан кутиб олаяпти.

Тўйига тўёна билан бориш – азалий удум. Шу боис юртимизда барча корхоналар, айниқса, дастурхон неъматлари ишлаб чиқарувчи жамоалар аъзоларининг қўли-қўлига тегмайди. Фотомухбиримиз Тўлқин КАРИМОВ куни-кеча пойтахтдаги «Дўмбиробод» нон жамоа корхонасида бўлиб, байрам учун махсус «Наврўз дастурхони», яъни йигирмага яқин турли нон маҳсулотларидан иборат совға ҳозирлаётганлигининг гувоҳи бўлиб қайтди.

Корхона раҳбари Ҳамидулла Хўжаевнинг ҳикоя қилишича, байрам арафасида жамоа кунига 14 тонна нон маҳсулотлари тайёрлаб, Чилонзор тумани ҳудудидаги 23 минг хонадонга тортиқ этмоқда.

Суратларда: 1. Уста Ҳалимтой Билолов ва техника назорати бўлими бошлиғи Дилором Убайдуллаева маҳсулот сифатини кўздан кечиришмоқда. 2. Нонлар Олмониядан келтирилган Винклер печларида пиширилади. 3. Фирма дўкони ҳамиша харидорлар билан гавжум.

МУНОСАБАТ

Газетамизда эълон қилинган Ғаффор ҲОТАМОВ, Собир ЎНАР ва Шодиқул ҲАМРОЕВларнинг шу номдаги туркум мақолаларида ислом дини воситасида ҳокимият сари интилувчи бузғунчилар, хусусан, динга сиёсий тус берган ваҳҳобийлик ҳаракати, уларнинг ўтмишда қилган шафқатсиз кирдикорлари, ўзини ваҳҳобий деб билган кимсаларнинг Наманганда содир этган ваҳшийликлари ҳақида сўз боради.

Ислом дунёдаги энг мўътабар дин бўлиб, у мўмин-мусулмонни аҳилликка, ҳидоятга даъват этади. Ваҳҳобийлар ҳаракати мусулмонлар орасига нифоқ солишдан, қўпорувчиликдан, моҳият-эътибори билан олиб қараганда, ислом динини ич-ичидан бузишдан иборатдир.

Туркум мақолалар эълон қилингач, таҳририятга ислом аҳллари, зиёлилар, ишчи ва талабалардан шунга муносабат билдирилган хатлар ёғилиб кела бошлади. Қуйида шуларнинг айримларини сиз – азиз газетхонлар эътиборига ҳавола қиламиз.

КЎНГИЛДАГИ БУЗИЛИШ

Ислом дини: ҳокимият ва инсон

«Халқ сўзи». 4-5-7 март

ОМОНАТГА ХИЁНАТ ЭМАСМИ?!

«Кўнгилдаги бузилиш» туркум мақолаларининг газетада чоп этилиши жуда савоб иш бўлди. Мақола муаллифлари ваҳҳобийлик оқими, унинг юзага келиши, илгари сурган ғояларини атрофлича таҳлил қилиб беришган.

Қуръони карим оятларида бир неча ўринда мусулмонларни «сироти мустақим», яъни тўғри йўлга чақиради ва динни тўғри йўлдан оғишмай маҳкам ушлашга буюради. Лекин мусулмонлар бошқа ҳар қандай эътиқодий – диний ва дунёвий тоифаларда бўлгандек, ўзи англаган йўлни ягона тўғри йўл деб билади. Бир саҳоба худди шу ҳақда сўраганида, Расули акрам, ислом шуки, иймон келтирган тўғри йўлдан борсанг, чап ва ўнгга оғиб кетмасанг, ҳақиқий мусулмон саналасан, дедилар. Айни вақтда Қуръон оятлари ва ҳадисларни ҳар бир киши ўзининг ҳавойи ҳаваси ва ғаразига бўйсундириши таъқиқланганлиги ҳам маълум. Айниқса, диндан сиёсий ва дунёвий мақсадларда фойдаланиш жуда зарарлидир. Ислом дини кенг ва инсонпарвар бўлгани учун оят ва ҳадислар мазмунини атайлаб қинғир ва чала талқин қилиш, кишиларни йўлдан оздириш, айниқса, гуноҳ ҳисобланади. Расулуллоҳ саллолоҳу алайҳи васаллам ҳадисларидан бирида: «Менинг ҳадисларимни қасддан ёлғон талқин қилганлар дўзахдан ўзларига жой тайёрласинлар», дедилар. Ҳозирги замонамиздаги баъзи тўпори тоифалар оят ва ҳадисни ёлғон ва тескари талқин қилар эканлар, заррача ҳам сесканмайдилар, бу ишлари билан дин ва мусулмонларга жиддий зарар етказаётганларига эътибор ҳам бермайдилар. Динни ва диний таълимотларни эҳтиёт қилиб сақлашни Оллоҳ таоло барча мусулмонларга омонат қилиб топширган. Оллоҳ таоло барча мусулмонлар ўртасида аҳиллик ва бирдамлик лозимлигини, барчамизга буни омонат қилиб топширганлигини эсдан чиқармаслик зарур. Расулуллоҳ (САВ) «Иймонингизни йўқотишингиз омонатга хиёнат қилишдан бошланади», дейдилар. Қуръон ва ҳадис таълимотини сохталаштириш омонатга хиёнат эмасми?!

Албатта, Қуръонни ҳамма ўзича таъвил қилиши, ўзича маъно бериши омонатни эҳтиёт қилиб сақламаслик аломатидир.

Ҳозирги вақтда киши билмас ҳолда чет эллардан бизнинг халқимизга бегона бўлган таълимотлар олиб келинмоқда. Бу ҳол, энг аввало, халқимизнинг кўп асрлик диний анъаналарига мос келмайди. Бу бегона таълимотлар кўпинча бизга ёт шароитларда ишлаб чиқилган. Уни исботлаш учун гўёки у Қуръони карим таълимотига асосланган деб айтилади, аслида мазҳабимиз асосчиси Имом Аъзам ва унинг давомчилари мазҳабимизни маҳаллий шароитларга мослаганлар, халқимиз 1400 йилдан буён шунга амал қилиб келади. Бу миллий урф-одатларга сингиб кетган.

Ҳар қандай урф-одат замонлар ўтиши билан нассга айланади, яъни яхши ва фойдали урф-одатлар ўша халқнинг миллий маданиятининг ажралмас қисми бўлиб қолади. Ислом дини уни ҳужжат ва далил ўрнида қабул қилади. Шундай экан, масалан, марҳумга Қуръон ўқиб, савобини бағишлаш ҳам диний ҳаётимизда шариатга зид бўлмайди. Дуо эса динимизнинг асосий қуролларидан бири ҳисобланади. Шунинг учун ҳам ҳадисда: «Дуо ибодатнинг мағзи», дейилган. Чунки дуо сабаб масжидлардан бидъат ва хурофотлар сиқиб чиқарилган. Шу маънода бу каби мақолалар айрим мусулмонларимиз, ёшларимиз тўғри йўлни топиб олишлари учун ниҳоятда фойдали бўлади, деб умид қиламиз.

Қози Абдулғани Абдулло,
Ўзбекистон Мусулмонлари идораси раисининг биринчи ўринбосари.

ШОЛИ ИЧИДАГИ КУРМАКЛАР

«Кўнгилдаги бузилиш» бугунги куннинг энг оғриқли масаласига бағишланган. Машҳур Юнон файласуфи Сукрот: «Жаҳондаги барча адашишларнинг бош сабаби илмсизликдир», – деб айтган. Ҳақиқатан ҳам, бугунги кунда ваҳҳобийлар таъсирига тушган ёшлар мисолида ушбу ҳикматнинг нақадар тўғри эканлигини кўриб турибмиз. Мустақиллик туфайли берилган эркин фикрлаш ҳуқуқи баъзи-бир «чала мулла»ларнинг тегирмонига сув қуйди, чамаси. Ислом дини ниқоби остида бузғунчилик билан шуғулланаётган бундай шахслар на сиёсатни тушунади, на иқтисодий-фалсафий масалаларни. Эндигина миллий туйғулари уйғонаётган, иймон-эътиқодни англаётган ёшларнинг ишончини қозонишга уринаётган нобакор кимсалар ўзлари тушуниб-тушунмай ваҳҳобийпарастликка берилиши, она халқининг миллий қадриятларига қарши чиқиши, шунинг баҳонасида тажовузкорлик қилиши анча хавфлидир. Ваҳҳобийлик оқими тўғрисида хорижий матбуотда кўп ёзилган. Акани укага, ўғилни отага, қизни ўз онасига қарши қилиб қўйган бу оқим ислом динига ҳам, оилавий муносабатларга ҳам путур етказади. 1997 йил август ойида бир дўстимизнинг қайнонаси қазо қилди. Марҳуманинг катта қизи ваҳҳобийлар таъсирига берилган экан, у дафн маросимида барча миллий урф-одатларга буткул қарши чиқди. Лекин маҳалла аёллари ва оқсоқоллар унинг эътирозларини қабул қилмадилар. Она бечора ҳаётнинг охирги кунларида ҳам «қизимни кўргим келаяпти» деб зорланган экан. Ноқобил фарзанд бир йил давомида касал ётган волидасининг ҳолидан хабар олмабди. Фақат у онасининг жони узилгач, келган.

Қўни-қўшнилар унга: – Онангиз сизни жуда соғинган экан, охирги пайтда ҳам йўлингизга кўзлари тўрт бўлиб, интизор кетди, – деб айтишди.

– Нима бўпти шунга, онам мени бу дунёга келишимга бир сабабчи бўлган, холос, – деб жавоб қайтарди у.

Ахир, Қуръони каримда «Парвардигорингиз, ёлғиз Унинг ўзига ибодат қилишларингизни ҳамда ота-онага яхшилик қилишларингизни амр этди... улар учун меҳрибонлик билан хорлик қанотини паст тутинг – ҳокисор бўлинг», деб буюрилганку! Исломда ота-онага осий бўлмоқлик энг оғир гуноҳ саналади. Пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳис-салом «Аввал онангизга, яна онангизга ва яна онангизга, сўнг отангизга яхшилик қилинг!» деб бежизга айтмаганлар.

Имом Бухорий келтирган саҳиҳ ҳадисларнинг бирида расулуллоҳ: «Ота-оналарининг кексалик вақтида ҳар иккисини рози қилиб, жаннатий бўлиб олмаган фарзанд хор бўлсин, хор бўлсин ва яна хор бўлсин», деб уқтирадилар.

Халқимизда ота-она рози, худо рози, деган машҳур ҳикмат бор. Мана шу оддий ҳақиқатларни наҳотки ўша аёл ўз «устоз»ларидан ўрганмаган бўлса?!

Азали хонадон соҳибининг кўнглини кўтариб, марҳум ҳақига фотиҳа қилинса, бунинг нимаси ёмон? Аёлларни ўқитмоқчи бўлган бир отинчани биламиз. У: «Барчаларинг ҳижобга кирасизлар. Таъзияли хонадонга бормайсизлар», деб шарт қўйгани учун маҳалла аёллари ундан узоқлашиб кетди. Оқибатда, у ҳаммадан ажралиб, яккаланиб қолди.

Ислом дини дунёвий ишлардан воз кечишни, тарки дунё қилишликни қоралайди. Аксинча, касб-ҳунар орқасидан ҳалол мол топишни тарғиб этади. Президентимиз И. А. Каримов таъкидлаганидек, баркамол инсонни тарбиялаш ўта долзарб вазифа эканлигини ҳис этиб, ислом қадриятларига, миллий қадриятларимиз ривожига кенг йўл берилганлигидан тўғри хулоса чиқаришимиз керак. Диний қадриятларни ўзларининг манфаатига буриб, сиёсий тус беришга ҳаракат қилаётган ғаламислар башарасини очиб ташлашимиз керак. Чунки бундай уринишлар давлат хавфсизлигига, халқимиз осойишталигига таҳдид солади. Комил инсон тарбияси эса давлат сиёсати даражасига кўтарилганлиги, устувор йўналиш мақоми берилганлиги биз – зиёлиларни қувонтиради. Чунки баъзи жойларда ваҳҳобийлик кайфиятидаги кимсалар: «Ҳозирги мактаблар фарзандларимизни тарбия қилишга ожиз», – дея аҳолини чалғитишга уринишгани сир эмас. Демак, мактаб ва боғчалардаги тарбия тизимимизни юртбошимиз илгари сурган талаб асосида ташкил қилишимиз зарур. Бу масалага яна юзаки қараб, «бизда ҳамма нарса яхши» қабилида иш юритсак, уй-уйларда пинҳона фаолият кўрсатувчи мулла ва отин ойиларнинг тегирмонига сув қуйган бўламиз.

Инсон камолотга эришиши учун учишга шай бўлган қуш сингари икки бақувват қанотга эга бўлиши керак. Бу қанотларнинг бири дунёвий илм ёки касбҳунарларни эгаллаш орқали ҳосил бўлади. Бу қанот қудрати билан ризқ топиб, рўзғор тебратилади, бунёдкорлик ишлари бажарилади. Иккинчи қанот эса дину диёнат ёки иймон-эътиқоддир. Ҳалоллик, поклик каби яхши аҳлоқий сифатлар, ватанпарварлик, инсонпарварлик каби хислатлар инсонда шу қанот таъсирида тўлақонли шаклланади. Энди улардан фақат биттаси шаклланса, бир қанотли қуш каби инсон парвоз қила олмайди. Бир танишимизнинг ўғли мадрасада сабоқ олди. Одобли, яхши йигит. Лекин у ҳали бирон-бир касб-корнинг этагини тутмаган. Келажакда у ниманинг ҳисобига рўзғор тебратади? Кези келганда айтмоқчимизки, маҳаллалардаги масжидларнинг баъзи бирларида имом вазифасини ўтаётган кишиларнинг ҳам билими саёз эканлиги сир эмас. Аҳолини давлатимизнинг одил сиёсатидан ана шундай саводи етарли бўлмаган имомлар ҳам чалғитади. Масжидларда дунёвий касб-кор қилган, билимли, зукко шахслар имом қилиб тайинланса, яхши бўлар эди.

Наврўз, ҳосил байрами, қовун сайли каби анъаналаримиз бутун дунёга машҳур. Уларга бошқача тус беришни қандай тушуниш мумкин? Ҳозир ҳаётимизда муаммолар йўқ деб бўлмайди, лекин бу муаммоларни ўзимиз ҳал этишимиз керак. Ғаламис кимсалар ёшларни ўзларига оғдириб олишга ҳаракат қилаётганлигини пировард натижада ҳокимият учун курашиш деб баҳолаш керак. Афғонистон ва Тожикистон воқеаларининг ҳомийлари юртимиздаги барқарорликни душманларча кузатаётганлигини ҳис қилайлик. Мавжуд диний эркинлик, тинчлик ва осойишталик учун юртбошимиздан, истиқлол сиёсатидан миннатдор бўлишга бурчлимиз. Халқимиз шолини курмакдан яхши ажратади. Фарзандларимизга кимлар ўз таъсирини ўтказаётганини, уларнинг бадниятини унутмасак, шундан хулоса чиқариб олсак, кейинчалик афсус чекиб қолмаймиз. Келажаги буюк юртни ана шу фарзандларимиз барпо этадилар. Ёшларимизни бу эзгу мақсаддан оғдиришга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Токи бизларга XXI аср эгалари таъна тошларини отмаслиги учун бугун ёшлар таълими ва тарбиясини юртбошимиз илгари сурган талаблар ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастури асосида ташкил этайлик.

С. ЗАЙНОБИДДИНОВ,
физика-математика фанлари доктори, профессор.
А. НУРМОНОВ,
филология фанлари доктори, профессор,
Т. ОРТИҚОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор,
И. КАРИМОВ,
физика-математика фанлари доктори, профессор,
Андижон шаҳри.

ҲАР БИР НЕЪМАТНИНГ ҚАДРИГА ЕТИШ КЕРАК...

Агар янглишмасам, 1985 йил баҳори эди. Яхши ният билан келин тушираяпман. Бир томонда карнай-сурнай, бир томонда қозон қайнайди.

Бир маҳал кўчани чангитиб, дарвоза олдига «Газик» келиб тўхтади. Ундан хўжалик фирқа котиби сакраб тушди-ю, олдимга келиб: – Қани, бас қилинглар! – деди. – Қозоннинг тагидан ўчиринг оловни! Бутун мамлакат мотам тутаяпти-ю, булар!..

Таъбим хира бўлиб: –Тинчликми ўзи? –деб сўрадим.

– Ўртоқ Черненко оламдан ўтдилар!...

– Черненко оламдан ўтган бўлса, нима қилай?

– Тўйни тўхтатинг! Ҳо-ов, ўчирсанг-чи карнай-сурнайни!...

Шунда одамлар менинг жонимга аро кирган, «ахир, бу одам икки-уч йил йиғинган, яхши ният билан эл-юртга хабар қилиб, тўйни бошлади. Энди рухсат беринг, катта, тўйимиз азага айланмасин», дейишган. Шундаям тўйимиз ўлик чиққан уйда бўлаётгандай ими-жимида ўтган.

Шундай замонлар бўлган. Бундан баттарларини ҳам кўрганмиз. Бугун, мустақилликка чиқиб, эркимиз, инсоний қадрқимматимиз, қадрига ета билишимиз керак.

Барча мўмин-мусулмонлар қатори мен ҳам динимизни жуда азиз биламан, лекин ғаразли мақсад йўлида исломни восита қилиб олиш, биродарларига қўл кўтариш, талон-торож билан шуғулланиш иймондан эмас-ку, ахир! Расули акрам мусулмонларнинг бир-бирига биродар эканлигини ҳадисларда қайта-қайта айтганлар.

Мен эсимни танигандан буён биз тарафларда ақидапарастликка мойил кишиларни сира учратмаганман. Лекин яқинда бир биродаримизнинг таъзиясига бориб, соқол қўйган уч-тўрт мутаассиб йигитчанинг инжиқлиги, «Қуръон тиловат қилиш ножоиз!» – деб туриб олиши оқибатида музтар бўлиб қайтдик.

Модомики шундай ёшлар ҳаётда пайдо бўлибди, ота-бобомиз минг йиллардан бери амал қилиб келаётган динга улар ўзларича ислоҳ киритмоқчи экан, бунинг учун энг аввало ўзимиз айбдормиз. Президентимиз халқ депутатлари Наманган вилоят кенгаши сессиясида бир маҳаллада битта мактаб бўлгани ҳолда масжидлар сони 9-10 тадан эканлигини афсус билан айтган эдилар. Ҳолбуки, Имом Аъзам айтганларки, бир шаҳарда иккита жомеъ масжиди фаолият кўрсатиши учун унинг ўртасидан кўприксиз катта дарё оқиши, ё бўлмаса, мусулмонларнинг жомеъ масжидига етишини қийинлаштирувчи бошқа бир табиий тўсиқ бўлишигина узрли сабаб бўлиши мумкин.

Қолаверса, дунёвий илм, маърифат, касб-ҳунар эгаллаш одам боласи учун бирламчи вазифа-ку! Исломни ўзига восита қилиб олган турли ақидапарастлар халқимизнинг асрий урф-одатларига хилоф бўлган тартибларни тиқиштириши жаҳолатдан бўлак ҳодиса эмас. Бундай ҳаракатлар халқнинг бошига қандай кулфатлар солганлигини қўшни мамлакатлар мисолида кўриб, жафокаш қардошларимиз аҳволига куюб ўтирибмиз-ку!

Ўғил-қизларимиз турли хил таъмагир ва бадният кимсалар таъсирига тушиб қолмаслигига ишонаман, чунки улар маърифатли халқнинг фарзандларидир. Улардан умидимиз жуда катта.

Аҳмад Худойназаров,
нафақахўр.
Навбаҳор туманидаги «Навбаҳор» жамоа хўжалиги.

УЛАРГА АЧИНАМАН, ХОЛОС!

Мен ваҳҳобийлик оқими таъсирига берилганларнинг кўпчилиги ўзим тенги ёшлар эканини билиб, рости гап, уларга жуда ачиниб кетдим. Ахир, ёшлик ҳам умрнинг ўзи сингари инсонга бир марта берилади, уни қандайдир ақидапарастлик ва ғаламис ишларга эмас, балки илм олиш, яхши касб-ҳунар эгаллаш ва бошқа эзгу мақсадлар йўлида сарф этиш керак.

Қолаверса, ёшлар учун ҳеч бир замонда бугунги кундагидек шарт-шароит яратилмаган. Шундай қулайлик муҳайё этилган, келажагимизга умид кўзи билан қараб турилган бир пайтда ақидапарастликка берилиб, гулдай очилиб бораётган ҳаётимизга, ота-она, яқинларга зиён-заҳмат етказиш инсофдан эмас, ахир!

Илҳом ЁҚУБОВ,
Тошду фалсафа факультетининг II-босқич талабаси.

Barakat Co., Ltd.

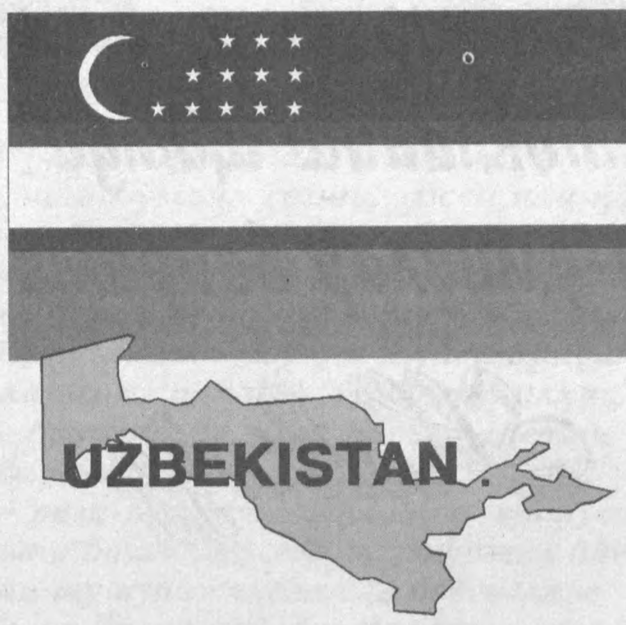

Биз Ўзбекистон халқини қадимий ва гўзал айём —

Наврўз

байрами билан табриклашдан беҳад бахтиёрмиз!

Илк баҳор қалдирғочлари ўз қанотларида кўкламий ҳарорат келтиргани каби,
Наврўз байрами ҳам Сизга ва оилангизга тинчлик, қувонч ва ёруғлик олиб келсин!

Уяли алоқалар

BUZTEL GSM

Индонезия компанияси

Ўзбекистон халқини

Наврўз айёми

билан табриклайди!

Сизларга тинчлик-хотиржамлик, мамлакатимиз равнақи йўлидаги ишларингизда муваффақиятлар тилаймиз!

Диққат! 1998 йил 17 мартдан 31 мартгача НАВРЎЗ байрами муносабати билан нархларимиз арзонлаштирилган

Philips Genie

Nokia 8110

Уяли телефон ускуналари нархи
Alcatel HC-1000 - $ 500 илгари $ ~~800~~
Nokia 8110 - $ 800 илгари $ ~~950~~
Philips Genie - $ 1100 илгари $ ~~1350~~

Уланиш нархи:
- $ 120 илгари $ ~~150~~
- $ 200 илгари $ ~~250~~

Bakrie Uzbekistan Telecom

Ҳамиша Сиз билан!

Манзил: 700000, Тошкент ш., "Ўзбекистон овози" кўч., 2, "Ле Меридиан Тошкент" меҳмонхонаси.
Телефонлар: (3712) 132 06 49, 132 06 48, 105 04 54, 105 04 64, 105 04 77, 105 04 66.

BUZTEL GSM BUZTEL GSM BUZTEL GSM BUZTEL GSM

ÓzDEU BANK

ЎзДЭУ-Банк жамоаси бутун Ўзбекистон халқини уйғониш, яшариш, покланиш ҳамда орзу-умидлар байрами —

Наврўз

айёми билан муборакбод этади!

Сизга шодлик ва бахт тилаймиз!

НАВРЎЗ ~ ЭЗГУЛИК, ТОТУВЛИК ВА МЕҲРИБОНЛИК БАЙРАМИ

«МУБОРАКГАЗ» ГАЗ КОНЛАРИ БОШҚАРМАСИ ЖАМОАСИ

Мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш ва унинг гуллаб-яшнаши йўлида амалга оширилган ишлардан мамнуният билдириб, барча ватандошларни яқинлашиб келаётган

Наврўз айёми

билан муборакбод этади.

Наврўз байрами мусулмон тақвими бўйича Янги йил бошланишини билдиради. Ушбу байрам, у билан бирга уйғонаётган табиат янгича ҳаётга умид, тириклик муждасидир.

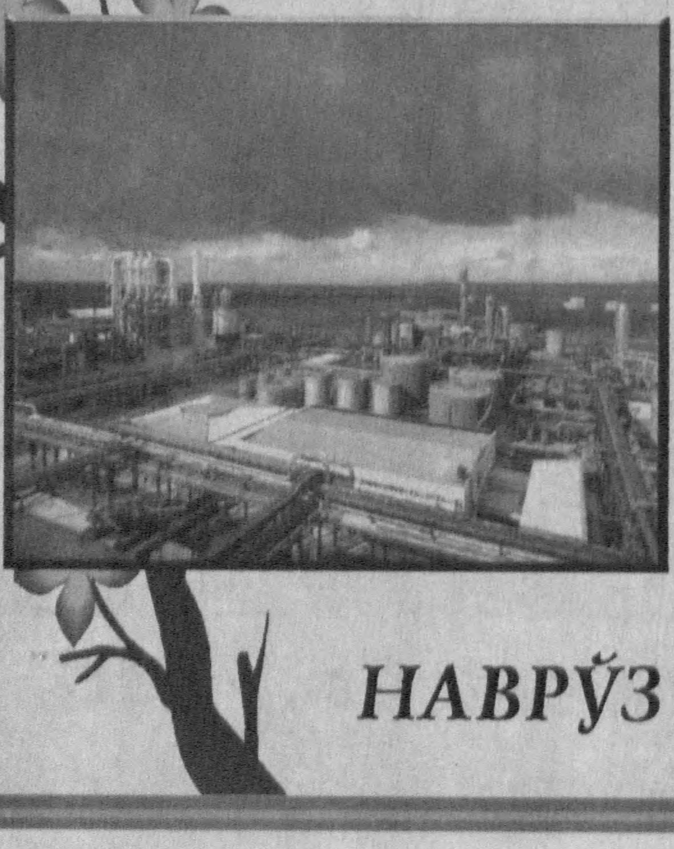

Бизнинг гўзал ўлкамиз табиий бойликлар, ер ости заҳираларига бой. Биз мамлакатимиз саноатининг олд қаторида туриб, унинг қудратини янада оширишга ҳисса қўшаётганимиздан фахрланамиз.

Барчангизни Наврўз айёми билан қутлаб, Сизларга тинчлик, бахт-саодат, оилавий тотувлик, ишларингизда улкан муваффақиятлар тилаймиз. Ушбу байрам ҳар бир хонадонга тинчлик ва барака, хурсандчилик олиб кирсин! Ўзбекистоннинг буюк келажагини кўриш бахти ҳаммамизга насиб этсин!

НАВРЎЗ БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

UZBEKISTAN TURKISH BANK

НАВРЎЗ АЙЁМИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН!

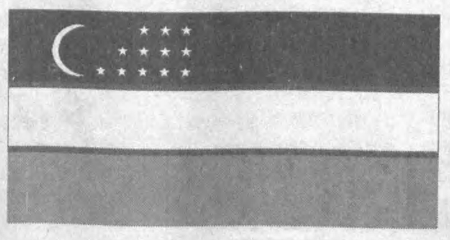

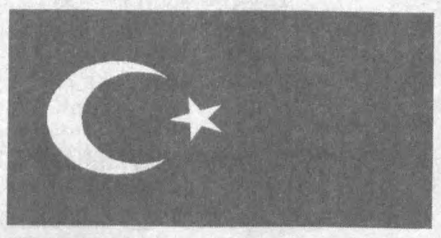

Наврўз — яшариш, янгиланиш, гўзаллик фасли. Биз ушбу улуғ айёмни ҳамиша ўзгача соғинч ҳисси ила қаршилаймиз. Қишнинг совуқ кунлари оёқлаб, яна теграмизда келинчак фаслнинг элчилари бўлмиш майин еллар эсиб, унинг ташрифидан дарак бера бошлаган чоғда қалбларимиз таниш бир орзиқиш, интизорлик туйғуларидан энтикади. Шунда кўнгилларимиз баҳорга, Наврўзга илҳақ эканлигини англаймиз. Ажабки, бу шарофатли айёмни табиат ва инсон бирдек интиқ кутади.

Наврўз — ризқ-рўз, тўкинчилик ва яратувчанлик меҳнати бошланадиган шарофатли айём. Ана шу куни саховатли боболеҳқон эзгу ниятлар билан қадрдон даласига уруғ сочади. Қуёшнинг тафти, Она-замин қуввати ва боболеҳқон меҳридан куч олиб ўсган яшил майсалар вақти келиб хирмон-хирмон ҳосил беради. Демак, элнинг насибаси бут, турмуши фаровон бўлади. **«ЎТ-Банк» Ўзбекистон-Туркия қўшма банки жамоаси** *яқинлашиб келаётган Наврўз айёми муносабати билан бутун Ўзбекистон халқини самимий муборакбод этади. Илоҳим, ушбу шафоатли байрам барчангизнинг хонадонингизга қут-барака, бахт-саодат олиб келсин.*

Мустақил тараққиёт йўлидан дадил одимлаётган навқирон Ўзбекистоннинг истиқболи порлоқ, манзили нурафшон бўлсин!

Банк манзили: Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, 3-мавзе, 74-уй.
Телефонлар: 77-59-67, 77-45-19. Факс: (3712) 77-34-08.
Телекс: 11-66-23 UTB

Ўзбекистон акциядорлик-тижорат саноат-қурилиш банкининг

Қашқадарё вилоят темир йўл ҳудудий ва Муборак туман филиаллари жамоалари

барча ватандошларни қутлуғ кун — НАВРЎЗ айёми билан муборакбод этишдан мамнундир. Янги йил ҳар бир хонадонга туганмас шодлик, бахт, севинч ва файзу барака келтирсин! Юртимиз тинч ва обод, дастурхонимиз тўкин, оиламиз ва фарзандларимиз бахтли-саодатли бўлсин! Илоё, муқаддас Ватанимиз ҳамиша омон бўлсин! Озод Ўзбекистоннинг буюк келажагини кўрмоқ бахти барчамизга насиб этсин!

Наврўзингиз муборак бўлсин!

UZDUNROBITA cellular

400 дан зиёд шаҳар ва аҳоли пунктлари

Тошкент
Самарқанд
Бухоро
Андижон
Фарғона
Наманган
Урганч
Хива
Навоий
Қарши
Гулистон
Қўқон
Термиз
Янгийўл
Чирчиқ
Жиззах

Азиз ватандошлар!

“Ўздунробита” уяли алоқалар ўзбек-америка қўшма корхонасининг жамоаси

Сизларни умумхалқ баҳор байрами —

НАВРЎЗ

билан табриклайди.

Ушбу баҳор байрами билан ҳар бир хонадонга бахт ва қувонч, ҳамжиҳатлик ва севги, осойишталик ва тўкин-сочинлик кириб келсин. Биз ушбу замонда, барча нарса халқ манфаатлари, тинчлиги ва осойишталиги учун қилинаётган Ўзбекистон диёрида яшаб, меҳнат қилаётганимиздан жуда ҳам миннатдормиз.

НАВРЎЗИ ОЛАМ БИЛАН!

16 000 дан зиёд абонентлар

Ўзбекистон Республикаси аҳолиси жойлашган майдоннинг 90 фоизга яқини уяли алоқа воситамиз билан қопланган.

Ўзбекистон ҳудудида автоматлашган роминг

Кеча-кундуз ахборот маълумот хизмати: 30-09-09, 31-09-09 ва 611 ("Ўздунробита" ҚКси уяли телефони орқали).

Сервис-Марказ: Савдо бўлими, абонентларга сервис хизмати. Манзил: У. Юсупов кўчаси, 1-А.

Ихтисослаштирилган давлат

акционерлик-тижорат

«Асака» банки

Ўзбекистон аҳолисини ва

меҳмонларини баҳор байрами —

Н а в р ў з

билан чин юракдан табриклайди !

Биз ушбу қувончли кунларда

Сизга бахт-саодат, тинчлик ва

фаровонлик тилаймиз !

ASAKA BANK

Тошкент ш., «Нукус» кўч., 67
Тел. - 547325
Факс - 540659

ABN·AMRO Bank

АБН АМРО БАНК МБ
ЎЗБЕКИСТОН А.Ж.

Меҳнатсевар Ўзбекистон халқини
гўзал баҳор айёми —

НАВРЎЗ

билан самимий табриклайди!

Барчангизга оилавий бахт-саодат,
фаровонлик ва мустаҳкам
саломатлик тилаймиз!

Nufuzli kompaniya — nufuzli mijozlar uchun

Ўзбекистонда уяли алоқа тизимини ривожлантириш
борасида самарали иш олиб бораётган

coscom

Ўзбекистон-Америка қўшма корхонаси жамоаси

қадим Туркистон заминида истиқомат қилаётган
барча халқларни табиат уйғонишига
башариятнинг яшариши уйғунлашиб кетган қутлуғ кун,
меҳр-мурувват рамзи —

Наврўз

билан самимий муборакбод этади!

Шаҳар ва қишлоқларда, овул ва яйловларда бутун баҳор
бўйи давом этувчи бу айём қадами барчамизга қутлуғ бўлсин!

Телефонларимиз Тошкентда: 152-66-88, 56-23-38. Самарқандда: 35-61-38, 31-21-26. Фарғонада: 24-62-17, 24-76-52.

VATAN, OILA VA IYMON — MUQADDAS TUYG`U

ТИББИЁТ ТИЗИМИДА ИСЛОҲОТЛАР

ЗАМОНАВИЙ, ҚУЛАЙ ВА САМАРАЛИ

мутахассислар янги қишлоқ тиббиёт пунктларига ана шундай таъриф беришаяпти.

Яширишнинг нима ҳожати бор, яқин-яқингача барча қишлоқларда мунғайибгина турадиган эски, алмисоқдан қолган дўхтирхоналарни кўравериб кўзларимиз ўрганиб кетган эди. Бор-йўғи, ҳарорат ўлчашу, оддийгина эмлашдан нари ўтолмайдиган бундай шифо усули ўша кезлар биз учун жуда ҳашаматли туюларди. Бундан ортиғини тасаввуримизга ҳам сиғдира олмасдик. Жамоаси биргина фельдшеру-ҳамширадан иборат бўлган бундай масканларнинг эшигида кўпинча отнинг калласидек қулф осиғлиқ турарди... Бу – яқин ўтмишимиздаги қишлоқларимиз ижтимоий аҳволининг рамзларидан бири эди.

Мустақиллик шарофати билан кейинги пайтларда қишлоқларимиздаги бундай манзара бутунлай ўзгарди. Масалан, замонавий қишлоқ тиббиёт пунктлари қад ростлаяпти. Бундай янгиликларни ҳеч шубҳасиз, мамлакатимиз тиббиёти тизимида кечаётган ислоҳотлар самараси, дея баҳолаш мумкин. Президентимиз Ислом Каримов яқинда Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил якунлари ва иқтисодиётни 1998 йилда ислоҳ қилишнинг устувор йўналишларига бағишланган мажлисида сўзлаган нутқида ҳам бу борада қилинаётган амалий ишларга тўхталиб: «Қишлоқ жойларда 159 та қишлоқ тиббиёт пункти ишга туширилди, 202 та тиббиёт муассаси қишлоқ тиббиёт пунктларига айлантирилди. Европа Ҳамжамияти Комиссияси кредити ҳисобига 5,3 миллиард сўмлик дори-дармон ва тиббиёт жиҳозлари сотиб олинди», дея таъкидлаб ўтди. Мухбиримизнинг республика Соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари Баҳодир ЙЎЛДОШЕВ билан суҳбати ҳам шу мавзуда кечди.

– 1996 йил 21 майда Вазирлар Маҳкамасининг 1996-2000 йилларда қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантириш Дастури қабул қилинган эди, – дейди Баҳодир Усмонович. – Унда, жумладан, қишлоқларимизда аҳоли соғлиғини сақлаш масаласига ҳам жиддий эътибор қаратилган. Хусусан, белгиланган давр мобайнида мамлакатимиз бўйича 805 та янги қишлоқ врачлик пунктлари бунёд этилиб, 400 дан зиёд ФАП (фельдшерлик-акушерлик пункти) ва СВА (қишлоқ врачлик амбулаторияси)-ларнинг ҳам унга мослаштирилиши мўлжалланган эди. Шунга асосан, 1996 йили 80 та янги, 207 та мослаштирилган, тўқсон еттинчи йилда эса 159 та янги ва 220 та шакли ўзгартирилган қишлоқ тиббиёт пунктлари (ҚТП) ҳамда 1100 ўринли қишлоқ касалхоналари бунёд этилди. Бу эса жойларда аҳолига тиббий ёрдам кўрсатиш сифатини янги босқичга кўтариб, уларни жаҳондаги ривожланган мамлакатларнинг қишлоқ тиббиёт муассасаларига яқинлаштирди. Бундай ишларни амалга оширишда нуфузли халқаро ташкилотлар билан яқиндан ҳамкорлик қилаяпмиз. Айни пайтда Бутунжаҳон тараққиёт ва тикланиш банки мутахассислари Фарғона, Сирдарё ва Навоий вилоятларида қурилиб, ишга туширилган қишлоқ тиббиёт пунктларидаги тиббий хизмат даражасини дунё андозаларига мослаштириш юзасидан амалий ҳаракатларни бошлашаяпти. Жорий йилда эса 200 та ҚТП, 1030 ўринли қишлоқ жойлардаги махсус касалхоналарни қуриб битказиш режалаштирилган. Бу ишларнинг ўз вақтида бажарилиши масаласи эса махсус ҳукумат комиссиясининг доимий назоратида турибди. Ушбу комиссиянинг ҳар ойда бир маротаба ўтказилаётган йиғилишларида вилоятлар ҳокимлари, қурилиш ташкилотлари ҳамда тегишли вазирлик ва идоралар раҳбарлари ҳисобот бериб боришади.

– Айтингчи, ҚТПларнинг илгариги ФАП ва СВА лардан фарқи ва афзаллиги нимада? Нималарга асосланиб, уларни замонавий қишлоқ тиббиёт пунктлари дея аташ мумкин?

– Биринчидан, ҚТПлар барча зарур тиббий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, у ерда етарлича тажриба ва малакага эга бўлган умумий малакали врачлар хизмат қилишади. Натижада одамларнинг унча мураккаб бўлмаган хасталиклардан фориғ бўлиш учун ортиқча ташвиш чекиб, туман марказидаги шифохоналарга мурожаат қилишларига ҳожат қолмайди. «Ўздавтиблойиҳа» институти томонидан ишлаб чиқилган қишлоқ тиббиёт пунктлари лойиҳалари ҳукумат томонидан тасдиқланган эди. Бугунги кунда республикамизда ҚТПларнинг 1-1,5 минг кишилик қишлоқлар учун – 14 хонали, 2 мингдан 3 минггача одамлар истиқомат қиладиган жойларга мўлжалланган 19 хонали вариантлари қуриляпти. Вилоятларда асосан кейинги иккинчи вариант кўпроқ қўл келаяпти. Уларни бунёд этишда биринчи навбатда аҳоли истиқомат жойлари бош режасига асосланиб, эксплуатация, санитария ва ёнғинга қарши кураш чораларига қатъий амал қилинади. Теварак-атрофи кўкаламзорлаштирилиб, ободонлаштирилаяпти.

Бундай тиббий масканларнинг биноси ҳам ўзига хос услубда тикланаяпти. Унинг бир томонидаги эшик орқали ҳомиладор аёллар акушер-врачлар ҳузурига киришса, иккинчи тарафидан патронаж ҳамшира олдига ва эмлаш хоналарига ўтилади. Сезиб турибсизки, бу ўринда халқимизга хос бўлган миллий хусусиятлар ҳам эътиборга олинган. Бинонинг марказидаги умумий кириш йўлидан эса регистратура ва дорихона орқали кутиш залига кирилади. Бу ердан шунингдек, врачлар хонаси, физиотерапия, функционал диагностика, лаборатория, стерилизация ҳамда кундузги даволаниш хоналари ўрин олган. Врачлар хоналарида эса қўл ювиш ва бактериялардан тозалаш воситалари ўрнатилган. Тиббий ашёларни ювиш, стериллашда лозим бўладиган асбоб-ускуналар ҳам мавжуд. Дистилланган сув тайёрлашда ишлатиладиган аквадистиллатор, ВК-75 русумли буғли электр стерилизатор, ШСС-80П русумли стерилизатор ва бошқалар шулар жумласидандир.

– Қишлоқ тиббиёт пунктларининг асосий вазифалари нималардан иборат бўлади?

– Юқоридагилардан кўриниб турибдики, ушбу янги турдаги шифо масканларида анча катта имкониятлар мавжуд. Шунга яраша, бу ерда бажариладиган юмушларнинг ҳам қамрови анча кенг. Хусусан, қишлоқларда истиқомат қилаётган болалар ва катталарга бевосита ўша ернинг ўзида ва уларнинг уйларида малакали тиббий ёрдам кўрсатиш, аҳоли ўртасида профилактик тадбирларни ташкил этиш, диспансер кўрикларини уюштириш, санитария-гигиена тарбиясини олиб бориш ҳамда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш сингари вазифалар ҚТПларнинг фаолиятидан мустаҳкам ўрин эгаллайди. Бундан ташқари, хотин-қизлар ва ҳомиладор аёлларга акушерлик-гинекология соҳасида даволаш профилактика хизмати кўрсатишга ҳам алоҳида эътибор берилади. Табиийки, ёш болаларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш масаласи ҚТПлар ходимлари томонидан қатъий назорат қилиб борилади. Шу билан бирга, эпидемияга қарши санитария ишларини ташкил этиш ва олиб бориш ҳам унинг фаолият доирасига киради. Бунинг учун мавжуд аҳоли яшаш жойларида сув таъминотининг аҳволи, ишлаб чиқариш корхоналари, маиший бинолар, савдо корхоналари, умумий овқатланиш, мактаблар ва бошқа болалар муассасаларида доимий равишда санитария назоратини амалга ошириш зарур бўлади.

Биз келажакда бу борадаги ишларни ривожлантириб, уларни янгича тажрибалар асосида такомиллаштириб боришни мўлжаллаганмиз. Мисол учун, айни пайтда «Ўздавтиблойиҳа» институти мутахассислари ҚТПларнинг 5-7 минг аҳолига мўлжалланган янги, учинчи варианти лойиҳаси устидаги ишларни якунлаш арафасида. Унда дастлабки лойиҳалар юзасидан билдирилган фикр-мулоҳазалар, республикамиз соғлиқни сақлаш тизимини ислоҳ қилиш лойиҳасини амалга оширишда иштирок этаётган Бутунжаҳон тараққиёт ва тикланиш банки мутахассисларининг таклиф ҳамда истаклари ҳам инобатга олинган. Умуман айтганда, яқин йиллар ичида мамлакатимиздаги барча қишлоқларда ана шундай замонавий тиббиёт марказларини бунёд этиш назарда тутилган. Зеро, халқ саломатлиги – жамиятимизнинг асосий бойлигидир.

«Халқ сўзи» мухбири
Ғафур ШЕРМУҲАММАД
суҳбатлашди.

ЕТТИ ХАЗИНАНИНГ БИРИ

Балиқ азалдан халқимиз томонидан суюб истеъмол қилинадиган таомлардан бири. Уни бежиз «луқмаи ҳалол» дея эъзозламайдилар. Лекин афсуски, кейинги пайтларда нисбатан кам харажат талаб этиладиган балиқчилик хўжалигига бўлган эътибор сусайиб кетди. Шу боис бозорларда балиқнинг нархи баланд.

Андижон балиқчилик хўжалиги жамоаси ушбу муаммони имкон даражасида ҳал этиш, эл дастурхонини тансиқ таом билан таъминлаш ниятида астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Ана шу саъй-ҳаракатлар самараси ўлароқ, ўтган йили андижонлик балиқчилар вилоят аҳолисига 600 тонна маҳсулот тортиқ этгандилар. Уларнинг бу йилги ниятлари янада баланд: 880 тонна балиқ етиштириш.

***СУРАТЛАРДА:** 1. Балиқ истеъмолчиларга жўнатилмоқда. 2. Балиқчи Каримжон Ўсаров. 3. Ов бароридан келмоқда.*

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ
олган суратлар.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ҚАЙТА САЙЛАНДИ

Хитой Халқ Республикаси Раиси Цзян Цзэмин Бутунхитой халқ вакиллари мажлиси сессиясида ушбу лавозимга қайта сайланди. Цзян Цзэмин номзоди Хитой марказий ҳарбий кенга-ши раислигига ҳам маъқул топилди.

225 ТОННА ОЛТИН ТОПШИРИЛДИ

Корея Республикасида молиявий инқироз туфайли ҳукумат халққа мурожаат қилиб, олтин буюмларни хазинага топширишга даъват қилган эди. Корея фуқаролари ўз мамлакатларини тезроқ инқироздан қутқариш учун ўтган икки ярим ой ичида давлатга 225 тонна олтин топширищди. Тўпланган олтиннинг 193 тоннаси олтин ёмбига айлантирилиб, чет элларга сотилди.

«ВОЛЬВО» БОЗОРИ КЕНГАЙДИ

Кейинги пайтда Шарқий Европа ва Россияда «Вольво» автомобилларига талаб ортиб бормоқда. Шу боис «Вольво» концерни ушбу ҳудудлар ҳисобига ўз бозорларини кенгайтиришга қарор қилди. Ўтган йили Шарқий Европа ва Россияда 2 мингдан зиёд автомобиль сотилган.

КУРАШ КУЧАЯДИ

Ўтган йили Австралияда героин истеъмол қилган 500 киши вафот этган, 40 минг киши эса турли хил касалликларга чалинган. Мамлакат хазинаси 7 миллиард доллар зарар кўрган. Шуларни ҳисобга олиб, Австралия Бош вазири Жон Говард гиёҳвандликка қарши курашни кучайтиришга қарор қилди. Ҳукумат бу мақсад учун 100 миллион доллар маблағ сарфлаши маълум қилинди.

Хорижий оммавий ахборот воситалари хабарлари асосида тайёрланди.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

МУТАХАССИС МУЛОҲАЗАЛАРИ

САНАЦИЯ

УНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСИ ВА ТАРТИБИ ҚАНДАЙ?

Санация, энг аввало, паст кўрсаткичли зарар кўриб ишлаётган қишлоқ хўжалик корхоналарини молиявий барқарорлаштиришни тақозо этади. Олий Мажлиснинг X сессиясида Ўзбекистон Республикасининг «Қишлоқ хўжалик корхоналарини санация қилиш тўғрисида»ги Қонуни қабул қилингани бунга ҳуқуқий асос яратди.

Ушбу Қонунга асосан санация қилиш қишлоқ хўжалик корхоналарининг банкротлиги тўғрисида иш қўзғатишга қадар амалга оширилади. Қишлоқ хўжалиги корхонасини санация қилишдан асосий мақсад эса улар фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришни такомиллаштириш, рақобатбардош маҳсулот етиштириш ва сотиш учун зарур шарт-шароитлар яратиш, шунингдек, корхонанинг молиявий барқарорлигини таъминлашдир.

Ушбу масалаларни амалга оширишда Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик Кодекси, «Банкротлик тўғрисида»ги Қонун ва бошқа қонун ҳужжатлари муҳим аҳамиятга эгадир.

Зарар кўриб ишлаётган, тўловга қобилиятсиз ва иқтисодий ночор қишлоқ хўжалиги корхоналари санация объектлари саналади. Қишлоқ хўжалиги корхоналарининг мулкдорлари, кредиторлари ёки бошқа юридик ва жисмоний шахслар эса санация субъектлари бўладилар.

Қонунда кўрсатиб ўтилганидек, санация давлат маблағлари жалб этган ёки этилмаган ҳолда ўтказилади. Санация қилиш жараёнига давлат маблағлари қайтариб бериш шарти билангина жалб этилади.

Ўзаро қарз суришишни ташкил этиш, тўлаш муддати ўтказиб юборилган қарзларни тўлиқ ёки қисман сотиб олиш, солиқлар, йиғимлар, бошқа мажбурий тўловларни амалга ошириш ва давлат кредитларини қайтариш муддатларини санация муддатига узайтириш, корхонани рақобатбардош маҳсулотлар чиқаришга мослаб қайта ихтисослаштириш, ташқаридан юқори малакали мутахассисларни жалб этиш, ходимлар тайёрлаш ва уларни қайта тайёрлаш, қишлоқ хўжалиги корхонасининг тўлов қобилиятини тиклаш, манфаатдор бўлган юридик ва жисмоний шахслар томонидан молиявий ёрдам кўрсатиш, кредиторларга тегишли қарзларни тўлаш муддатини узайтириш, қарзни бўлиб-бўлиб тўлаш ёки қарзларнинг муайян қисмидан кечиш тўғрисида корхона ва кредитор (кредиторлар) ўртасида битим тузиш, ташқаридан бошқаришни жорий этиш, корхонани қайта ташкил этиш – санациянинг асосий турлари жумласига киради.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилишда, энг аввало, тармоқнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиш лозим. Қишлоқ хўжалигининг озиқ-овқатлар етиштиришга қаратилган ва стратегик йўналишлари, асосий восита бўлган ердан оқилона ва аниқ мақсадни кўзлаб фойдаланилишини таъминлаш зарурлиги, корхона фойдаланаётган ерларнинг ҳолати, ишлаб чиқариш жараёнининг мавсумийлиги ва давом этиш муддати, даромадлар юзага келиши ва улардан фойдаланиш шарт-шароитлари шулар жумласидандир.

Санация қилиш учун сарфланадиган маблағ манбалари, корхона мулкдорлари, кредиторлар, корхоналар бирлашмалари (хўжалик уюшмалари) бошқа юридик ва жисмоний шахсларнинг молиявий ёрдами давлат, қишлоқ хўжалиги корхонасининг маблағлари ҳамда қонун ҳужжатларида таъқиқланмаган бошқа маблағ манбаларидан иборат.

Ваколатли органнинг йил якунлари бўйича молиявий ва қишлоқ хўжалик фаолиятини таҳлил қилиш натижалари, унинг тўлов қобилияти ва иқтисодий қувватини тиклаш учун реал имкониятлар мавжудлиги тўғрисида хулосаси корхонани санация қилиш ҳақида қарор чиқариш учун асос бўлади.

Қишлоқ хўжалиги корхонасининг аҳволи қай даражадалигига қараб, санациянинг ҳар хил шакллари ва турлари қўлланилади.

Шуни таъкидлаш жоизки, энг аввало, қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкдорнинг розилиги билан кредитор (кредиторлар) ваколатли органга санация ўтказиш тўғрисида илтимосномa топширишлари лозим. Ваколатли орган эса корхона мулкдорларининг розилиги билан санация ўтказиш ташаббуси билан чиқишга ҳақли.

«Банкротлик тўғрисида»ги Қонунда санациянинг муддати 18 ой деб белгиланган. Шу билан биргаликда хўжалик суди санация қатнашчиларининг илтимосига кўра, санация ўтказиш муддатини кўпи билан яна олти ойга узайтиришга ҳақли. Давлат корхоналарида санация ўтказиш ҳоллари бундан мустасно. «Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш тўғрисида»ги Қонуннинг 13-моддасига асосан, бу муддат тармоқнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиб, 24 ой муддатгача жорий этилади дейилган.

Шу сабабли, «Банкротлик тўғрисида»ги Қонуннинг 13-моддаси 9-хатбошисидаги санациянинг муддатига оид қисмини такомиллаштириш мақсадида айрим соҳаларда санация ўтказиш муддати қонун ҳужжатларида белгиланган муддатда жорий этилиши ҳақидаги қоидани мустаҳкамлаш қонун ҳужжатларини мукаммаллаштириш ва амалиётда қўллаш нуқтаи назаридан муҳим аҳамиятга эгадир.

Санация ўтказиш тўғрисидаги қарор икки хил тартибда, яъни ваколатли орган ҳамда хўжалик суди томонидан қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолда қабул қилиниши лозим.

Ўзбекистон Республикасининг 1994 йилда қабул қилинган «Банкротлик тўғрисида»ги Қонуннинг 13-моддасига кўра, иқтисодий ночор корхонанинг вакили банкрот бўлганликка доир ишни тўхтатиш ҳақида ва санация ўтказиш (мулкдор, кредиторлар) ёки бошқа шахслар томонидан молиявий ёрдам кўрсатиш орқали хўжалик юритиш субъекти фаолиятини соғломлаштириш) ҳақида тегишли органга илтимоснома билан мурожаат қилиши мумкин. Хўжалик суди санация ўтказиш тўғрисидаги илтимосномани қараб чиқади ҳамда уни қондириш ёки рад этиш ҳақида ажрим чиқаради.

Бунда қарздор хўжалик юритиш субъекти ўз фаолиятини давом эттириши учун реал имкониятлар мавжудлиги санация ўтказиш учун асос бўлади.

Санация ўтказиш мумкинлигини аниқлаш учун хўжалик суди мустақил экспертларни (аудиторларни) жалб этади ва уларнинг фаолияти билан боғлиқ харажатларни қарздорнинг зиммасига юклайди. Ундан сўнг санация қатнашчилари битим тузишлари шарт. Битим имзоланганидан кейин ўн кун ичида хўжалик судига топширилади. Тақдим этилган битимга асосан, хўжалик суди санация ўтказиш тўғрисида ажрим чиқаради. Битимда қарздорнинг асосий воситаларни санация қатнашчиларига бериши кўзда тутилмайди. Санация бошланганига 12 ой тўлганида кредиторлар талаблари умумий суммасининг камида 40 фоизи қондирилган бўлиши керак.

Санация қатнашчилари агар битимда ўзга қоидалар назарда тутилмаган бўлса, кредиторлар олдида зиммасига олган мажбуриятларни бажаришлари шарт. Чунки улар мажбуриятларнинг бажарилиши учун биргаликда жавобгар бўладилар.

Санация ўтказилиши жараёнида қарздор хўжалик юритиш субъектининг эгаси, кредиторлар ёки меҳнат жамоасининг вакиллари санация самарасиз ўтаётган бўлса ёки санация қатнашчиларининг ноқонуний хатти-ҳаракатлари тўғрисида хўжалик судига ариза билан мурожаат қилишлари мумкин. Хўжалик суди бундай аризаларни, албатта, қараб чиқади ва ҳатто санацияни тўхтатишгача бўлган тегишли қарор қабул қилади.

Агар санация қилиш тўғрисида қарор қабул қилинган тақдирда ваколатли орган корхона мулкдори ва кредиторларнинг розилиги билан матбуотда санация ўтказиш учун танлов эълон қилиши мумкин.

Танловда ҳар қандай юридик ва жисмоний шахслар иштирок этишларига йўл қўйилади. Бу ҳақдаги аризалар танлов ўтказилиши эълон қилинган кундан бошлаб бир ой муддатда ваколатли органга топширилади. Башарти, ҳеч ким санацияда иштирок этиш истагини билдирмаса, ваколатли орган санация қилиш учун давлат маблағларини жалб этиш ёки қонунга мувофиқ банкротлик тўғрисида иш қўзғатиш учун материалларни хўжалик судига юбориш масаласини кўриб чиқади.

Бинобарин, қишлоқ хўжалиги корхонасини санация қилиш лозим деб топилса ваколатли орган корхонанинг шу кунга қадар бошланган пул мажбуриятлари, солиқлар, йиғимлар ва бошқа мажбурий тўловларига мораторий жорий қилади. Мораторийнинг амал қилиш муддати давомида молиявий (иқтисодий) жазолар қўлланилмайди.

Мораторий фуқароларнинг меҳнатга доир ҳуқуқий муносабатларидан келиб чиқадиган, алиментлар ундириш ёки муаллифлик шартномалари бўйича ҳақ тўлаш, шунингдек, фуқароларнинг ўз ҳаёти ва соғлиғига зарар етказганлиги учун қонуний жавобгар бўлган қишлоқ хўжалик корхонасига нисбатан қўядиган талабларига жорий этилмайди.

Қишлоқ хўжалик корхонасини санация қилишда иштирок этадиган шахслар бир ой ичида санация ўтказиш режасини ишлаб чиқишлари шарт бўлади. Режада тўлов қобилиятини таъминлашга қаратилган чора-тадбирлар мажмуи, барча кредиторларнинг талаблари вақти, қондирилишини таъминлаш мажбурияти, санация қанча муддатга давом этиши, маблағларни қайтариш шартлари ва муддатлари каби бошқа қоидалар ҳам назарда тутилган бўлиши зарур. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, ушбу режада қишлоқ хўжалиги корхонасининг асосий воситаларини санация иштирокчиларига топшириш назарда тутилмайди.

Санация иштирокчилари кредиторлар олдида ўз зиммаларига олган мажбуриятларни тўлиқ бажаришлари шарт, акс ҳолда жавобгар бўладилар. Санация ўтказиш режаси қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкдорлари ва кредиторлар билан келишилган ҳолда амалга оширилади.

Иштирокчиларнинг санация қилиш режаси ваколатли органга экспертиза учун тақдим этилади. Экспертиза қишлоқ хўжалиги корхонасининг тўлов қобилиятини ва иқтисодий қувватини тиклашга қаратилган чора-тадбирлар ҳаққоний эканлигини, уларни амалга ошириш мумкинлигини аниқлангандагина ваколатли орган санация режасини тасдиқлайди.

Санациянинг муҳим жиҳати ҳақида гапириб ўтиш лозим. Ташқаридан бошқариш – санация қилиниши мўлжалланган корхонанинг фаолиятини бошқаришни ташкил этиш усулидир. Қонунга мувофиқ корхонани бошқариш ва унинг мол-мулкини тасарруф этиш ҳуқуқи ва мажбуриятлари ташқаридан тайинланган бошқарувчига ўтади. Ташқаридан бошқариш усулини ваколатли орган йигирма тўрт ойгача жорий этади.

Бу усул жорий этилган пайтдан бошлаб қишлоқ хўжалиги корхонаси раҳбари ва бошқарув органларининг ваколатлари тўхтайди ва ташқаридан тайинланган бошқарувчига ўтади. Биринчидан, етти кун ичида корхонанинг бухгалтерия ва бошқа ҳужжатлари, муҳрлари ва штамплари, моддий ва бошқа бойликлари ташқаридан тайинланган бошқарувчига топширилиши шарт, иккинчидан, корхонада қонунга асосан мораторий ҳам жорий этилади. Ташқаридан бошқарувчи туман ҳокими томонидан ваколатли орган, қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкдори, кредиторлар билан келишилган ҳолда тайинланади. Ташқаридан бошқарувчи корхона раҳбари ва бошқарув органларининг ваколатларини бажаради. Санация ўтказиш режасини ишлаб чиқади, уни ваколатли органга тақдим этади, ҳудудий бошқарув органи билан келишган ҳолда штатлар жадвалини тасдиқлайди, бош мутахассисларни тайинлайди, кредиторлар билан қарзларни тўлаш муддатини узайтириш ва уларни бўлиб-бўлиб тўлаш тўғрисида корхона номидан битим тузади. Бундан ташқари корхона мол-мулкини рўйхатдан ўтказади, ташқаридан бошқарувни амалга ошириш ва кредиторлар билан ҳисоб-китоб қилиш учун махсус ҳисобварақ очади, ҳисобот юритилишини ташкил этади, корхонага нисбатан қўйилган талабларга белгиланган тартибда эътироз билдиради, корхонага тўланиши лозим бўлган қарзларни ундириш чоралари, кредиторларнинг талабларини кўриб чиқади, санация ўтказиш режаси қандай амалга ошаётганлиги тўғрисида ваколатли органга ҳар чоракда ҳисобот беради, қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ваколатларни ҳам амалга оширади.

Башарти, санация ўтказиш режасида бошқача тартиб назарда тутилмаган бўлса, ташқаридан бошқарувчи йирик битимларни қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкдори, кредиторлар ва ваколатли орган билан келишилган ҳолда тузади. Шуни қўшимча қилиш керакки, йирик битимлар жумласига корхона активлари баланс қийматининг ўн фоизидан ортиқ бўлган қийматга эга бўлган кўчмас мулк ёки бошқа мол-мулкни тасарруф этишга олиб келадиган битимлар киради.

Агар ташқаридан бошқариш жорий этилганидан кейин пайдо бўлган пул мажбуриятлари миқдори кредиторлар талаблари реестрига мувофиқ талаблар суммасининг йигирма фоизидан ортиқ бўлса ташқаридан бошқарувчи қишлоқ хўжалиги корхонасининг янги пул мажбуриятларига сабаб бўлувчи битимларни фақат корхона мол-мулкдори, кредиторлар ва ваколатли органнинг розилиги билангина тузиши мумкин. Санация режасида назарда тутилган битимлар бундан мустасно.

Қонуннинг 21-моддасида ташқаридан бошқарувчининг ваколатлари қачон тўхтатилиши тартиби ўз ҳуқуқий ифодасини топган.

Унинг ваколатлари аризасига мувофиқ, ўз зиммасига юклатилган мажбуриятларни лозим даражада бажармаётган кредиторлар, унинг мулкдори илтимосномасига , ёки қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳоллардагина тўхтатилади.

Ташқаридан бошқарувчининг ваколатларини тўхтатиш тўғрисидаги қарор туман ҳокими томонидан ваколатли орган, қишлоқ хўжалиги корхонаси мулкдори, кредиторлар билан келишилган ҳолда қабул қилинади. Санация қилишни тўхтатишга қонун ҳужжатларининг талаблари бажарилмаганлиги ҳамда санация қилишнинг самарасиз эканлиги аниқланганлиги ҳуқуқий асос бўлади.

Шунингдек, санация қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳолларда ҳам тўхтатилиши мумкин. Санация қилишни тўхтатиш тўғрисида ваколатли орган қарор қабул қилади.

Хулоса қилиб айтганда, қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш уларнинг молиявий-хўжалик фаолиятини соғломлаштиришга қаратилган давлат томонидан ўтказиладиган мажбурий чора бўлиб, бу давлатнинг бош ислоҳотчилик вазифаси моҳиятидан келиб чиқади. Умуман олганда, бозор иқтисодиётининг талабига кўра ҳар қандай корхона, шу жумладан, қишлоқ хўжалик корхонаси ҳам тўловга қобилиятли, иқтисодий бақувват, рақобатбардош бўлиши, самарали фаолият юритиши керак. Агар қишлоқ хўжалик корхоналари шундай талабларга жавоб берса унда санация қўллашга эҳтиёж қолмайди.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарини санация қилиш қонунчиликда рўй берган муҳим янгиликдир. Шу боис уни амалиётда қўллаш жараёнида айрим муаммолар туғилиши табиий ҳол. Бундай муаммолар ечимини топиш учун санация тушунчаси, унинг моҳияти ва ҳуқуқий табиатини ёритиш, ҳуқуқий тартибга солувчи қонун ҳужжатларини ҳар томонлама таҳлил этиш, санация қилинадиган қишлоқ хўжалиги корхоналарини қайта ташкил қилишнинг ўзига хос хусусиятларини очиб бериш лозим бўлади. Санация ўтказиш жараёнини ҳуқуқий таъминлаш, санация қилиш муддати ва санация қилишни бекор қилишнинг ҳуқуқий асосларини илмий ва амалий жиҳатдан ўрганиш ҳам диққатга сазовордир.

Санация қилишнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштириш, ҳуқуқий фан нуқтаи назаридан тадқиқ этиш тармоқда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришда муҳим восита бўлиб хизмат қилиши, шубҳасизлир.

Шуҳрат РЎЗИНАЗАРОВ,
юридик фанлар доктори.

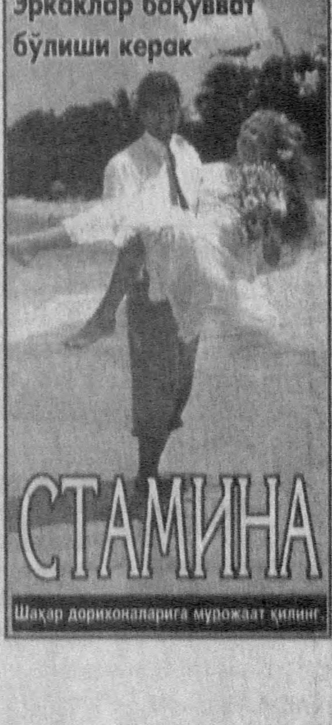

БАЙРАМ ШУКУҲИ

Наврўз байрами одамларда меҳру муҳаббат ҳисларини уйғотади, истиқлолимизга, келажагимизга ишончини камол топтиради. Эҳтимол, бу сўзлар кўп марта айтилгандир. Лекин мамлакатимиз раҳбарининг Наврўзнинг энг қадимий, энг миллий байрам эканини таъкидлаб айтган фикрларидан кўнглим шукуҳга тўлди. Наврўз байрами, шу қутлуғ кунлар барчангизга муборак бўлсин.

Раънохон БАРАТОВА,
Фарғона вилояти,
Бешариқ туманидаги
29-ўрта мактаб
ўқитувчиси.

БАҲОР НАФАСИ

Мустақиллик туфайли шарқона қурилишлар қулоч ёзган шаҳар кўчаларида баҳор нафаси уфуриб қолди.

Умумхалқ байрами бу йил қаерда ва қандай ўтади? Аввалги тантаналардан қай жиҳатлари билан фарқланади? Бу ҳақда Жиззах шаҳар ҳокимининг ўринбосари Норқул Тоғаев шундай деди:

— Шаҳримизнинг меҳнат жамоалари бу йилги Наврўзни ҳар йилдагидан ўзгача шукуҳ билан қарши олмоқдалар. Бунда саноатда, қурилиш соҳасида, ижтимоий ҳаётда рўй берган силжишларнинг ижобий таъсири бор. Бир неча ойдирки, маҳаллаларни, саноат ҳудудларини ишлаб чиқариш чиқиндиларидан, хас-хазондан тозалаш ишларини олиб бораяпмиз. Бу йил байрам шаҳарнинг қоқ марказида, янгидан барпо этилган «Истиқлол» хиёбонида ўтказилади.

Ҳозир бутун эътибор ўн икки гектарлик мана шу сайлгоҳ жойни тайёрлашга қаратилган. Бу ерда бир ярим минг кишилик томошагоҳ қурилди.

Маҳаллалар аҳли ўзига хос ҳунармандчилик кўригини тайёрлаяпти.

Яна бир катта тадбиримиз бор. Наврўз байрами арафасида Сайид Тоиров номли болалар боғи, «Тошлоқ», «Раваллиқ», Бобур, Улуғбек номидаги маҳаллаларнинг замонавий услубда қурилган янги гузарлари фойдаланишга топширилади.

«Халқ сўзи» мухбири
Ҳ. НАБИРАЕВ
суҳбатлашди.

ОИЛА

ҲАЁТ БИР КИТОБ ЭКАН...

Оилага турлича таъриф берилди. Биз истасак-истамасак, у ҳар биримизнинг митти Ватанимиз, паноҳимиз. Шул боис ҳам Президентимиз бу йилни Оила йили деб эълон қилдилар. Шундан сўнг эса «Республика «Оила» илмий-амалий марказини ташкил этиш тўғрисида» Вазирлар Маҳкамасининг қарори эълон қилинди.

Эл ичида юриб, кўпроқ аёлларнинг дардини эшитганим учун ҳам, оила марказининг ташкил этилгани айни муддао бўлди, деб ўйлайман. Боиси, бу марказ айнан дарз кетаётган оиласининг келажагини ўйлаб, бошини қайси эшикка суқишни билмай карахт турган аёлнинг борар манзили, юрак ҳасратини эшитадиган дарддоши бўлади.

Хотин-қизлар қўмиталари, кенгашлари унга камарбастадир.

Сергели тумани, «Мустақиллик» маҳалласига хотин-қизлар кенгаши раиси этиб сайлашганида, биринчи марта оилавий жанжални бартараф этишда маслаҳат кенгашида қатнашдим.

Ёш оила арзимаган рашк туфайли ажраётган экан. Куёвнинг ноўрин рашки туфайли кетиб қолган келинни уйига олиб келиб қўйдик. Куёв бола ва қайнона билан алоҳида гаплашдим. Келинчак билан сирлашиб олдим. Қайнота билан маслаҳатлашдим. Натижада ёш оилада қайта илиғлик уйғонди. Орадан бир йил ўтиб, ўша оилада бешик тўйи бўлди...

* * *

Кунларнинг бирида олдимга чиройликкина қиз келди. Маълум бўлишича, қиз шаҳримиздаги фабрикалардан бирида бичиқчи бўлиб ишлар экан. Ҳар куни ўзларини автобусда ишга олиб борадиган ҳайдовчини яхши кўриб қолибди. Ниҳоят ёш юраги муҳаббат билан тўлиб бўлгандан кейин йигит унга хотини ва битта ўғли борлигини айтган. Оиласи билан эрта-индин ажрашаман деб турганида ҳалиги одамнинг хотини қизнинг уйига қўнғироқ қилиб, бир учрашайлик, майли, мен розиман эримга тегишингизга, фақат бир оғиз сўзим бор, шуни эшитсангиз бўлди, дебди.

Қиз учрашувга рози бўлиб, келишилган жойга борса, ёқимтойгина бир аёл ногиронлар аравачасида худди «ўшанга» ўхшаган болани олиб келиб ўтирган экан.

Болалигидан отасиз ўсган қиз ногирон гўдакнинг бир қўли билан бир оёғи ишламаслигини кўриб, юраги эзилиб кетибди. «Эрингиз менга боланинг ногиронлигини айтгани йўқ, мен ҳеч қачон бу боладан отасини тортиб олмайман» — деб йиғлаб-йиғлаб қайтиб кетибди...

— Нима қилай опа, маслаҳат беринг, унутишим қийин бўлаяпти. У киши ҳам фақат узоқ-узоқлардан менга қараб-қараб туради, холос. У жуда яхши одам. Мен яна бошқа бировни шундай севаоламанми? Ахир, муҳаббат бир марта насиб этаркан-ку, — дея йиғлайди қиз.

«Синглим, сиз олийжаноблик қилибсиз. Албатта, бахтли бўласиз. Ногирон боласини ва хотинини ташлаб, сизга муҳаббат изҳор қилган одамдан асло яхшилик кутманг. Бировларнинг боласини чирқиратиб, ўзгаларнинг кўз ёши эвазига бахт қураман деб чиранганларнинг аҳволини кўраяпмиз. Улар охир-оқибат хорузор бўлмоқда. Синглим, сизнинг кичкинагина бўлса-да ўз бахтингиз бўлсин, аммо ундан кимнингдир оҳу фиғони эшитилиб турмасин» — дедим.

Ҳа, кўз ўнгимда ўша қиз ўз-ўзи билан курашди. Иродасига суянди. Фабрикадан ишдан бўшаб, ҳисобчилар тайёрлов курсига ўқишга кирди. Ўқиш битиш арафасида ўзига муносиб жойдан совчи келди.

Мана шундай минг турли саволлар гирдобига тушиб қолиб, охир оқибат нима қилишини билмай турганлар учун «Оила маркази» жуда-жуда керак.

* * *

Одам одамлар билан тирик. Биз ўзбеклар болаларимизга гўдак ёшидан қариндош, маҳалла-кўйга, атрофдагиларга нисбатан меҳр уйғотиб яшаймиз. Меҳр ҳам, меҳрибонлик ҳам кўчада қолган эмас. У юраклардан-юракларга ўтиб яшайди.

— У нимадир — емадилар, тўйдилар? — деган саволга шоир Махтумқули шундай жавоб берган эканлар:

— У дийдордир емадилар, тўйдилар.

Бегоналарку бегоналар, бугунги кунда ҳатто айрим қариндош-уруғлар ҳам бир-бирини кам йўқлайдиган бўлиб бормоқда. Учрашишса ҳам бирор маросим ёки тўйда. Болаларимизчи? Улар маросимда, тўйда иштирок этмайди. Улар уйда қолади, гўё меҳмондорчилик ёки тўйда бизга ҳалақит берадигандек. Бир келинчакнинг маҳалла оқсоқоллар кенгашига ёзган аризасини ўқийман:

«Беш йил бўлди, эрим билан қонуний ажрашдик. Шу беш йил ичида уч боламга бир сўм нафақа ҳам, уйни ажримга бераман деб, коммунал хизмат харажатларини ҳам тўламади. Уйни ажратиб олса олақолсин, чунки бугунги кунда уй ҳақини эрим учун ҳам тўлаб чарчадим. Болаларим билан юрак ҳовучлаб яшаймиз, чунки у хоҳлаган вақтида кириб келиб, тўс-тўполон қилиб чиқиб кетади. Сўнгги келганида, «дада» — деб, ёпишган тўрт ёшли қизчамни йиғлатиб кетди. Шу қизим эримга икки томчи сувдек ўхшаш.

Болаларим бугунги кунда эримнинг қариндошларидан ҳеч кимни танимайди. Саккиз ойлик чақалоғим касалхонада жон берганда ҳам, хабар юборишимга қарамай на эрим, на эримнинг уруғлари келиб, ҳолинг нима, дейишмади. Менга уйни ажратишга ёрдам берсангиз. Йўл-йўриқ кўрсатсангиз».

Ҳали ўттизга ҳам кирмаган бу келинчак оилавий турмушнинг заҳар-заққумини ютган холос. Юзига термулиб қарасангиз, қувончдан асар йўқ. Сабаб нима? Сабаб икки марта учрашувга чиққану, яхшига ўхшайди-ку, деб турмуш қурганида.

«Юрагимизни ҳовучлаб яшаймиз» — деб ёзади у. Синглим сиз ким учун фарзанд дунёга келтирдингиз? Кимнинг зурриёдини тўққиз ой юрагингиз ёнида олиб юрдингиз? Икки дунё бир тутам бўлиб фарзанд кўраётганда кимнинг меҳрига таяндингиз? Шу бешафқатгами? Нега сиз буларни олдин ўйламадингиз?

Энди бир умр хатоларингизни тузатиб яшайсиз. Энди, отасизлик, меҳрсизлик, бобо-буви, на амаки, аммаларининг самимиятисиз ўсаётган болаларингизга тўлақонли бахтли ҳаёт кечиролмай аламзада бўлиб улғаймаслиги учун сиздан қанча куч-қувват, сабр-бардош талаб этилади.

Кейинчалик ҳалиги аёлдан ажралиб кетишнинг асл сабаби нима бўлган? — деб сўрасам, шундай жавоб берди:

«Эримга одам иси ёқмас экан. Турмуш қурганимиздаёқ: «Мени уйимга қариндош-уруғинг келмасин. Меникилар ҳам келмайди. Мен ҳам бормайман. Қўни-қўшни ҳам остонамдан кирмасин. Агар сен фикримга қарши борсанг, ўша куни талоқсан», — деди. Бир йил, икки йил, уч йил шундай яшадим. Охири ажралишга рози бўлдим. Тўғри узатилган қиз болага ҳар бир мулоҳазали она: «Қизим энди ҳа, деганда бизникига чопиб келаверма, эринг, қайнонанг рухсат берса кел», деб тайинлайди.

Шунга кўра ёш келин борган жойига тезроқ ўрганади, кўникади, кўнгил боғлайди. Бу барчамизнинг хоҳишимиз.

«Ажралиш. У қандай ҳолатда бўлса-да, унда фақат аёл ва у билан бирга қолаётган болалар жабр чекадилар», — дейди психолог олим, профессор Ғайрат Шоумаров.

Ажралиш. Нақадар совуқ калима бу. Унинг биринчи зарбаси кўпроқ омадсиз никоҳ қурган аёл бошига тушади. Руҳий изтироб, иқтисодий қийинчилик, ёлғиз аёл тақдиридаги охир-адоғи йўқдек кўринган умидсизлик ва тушкунлик... буларни енгмоқ учун ёлғиз аёлга ўз ёрдамимизни аямайлик.

* * *

Бахтли, шод-хуррам яшаётган оилалар Оллоҳга шукрлар бўлсинки, кўпчиликни ташкил этади. Аҳолининг жуда оз қисмини ташкил этаётган бўлса-да, тиклаб бўлмайдиган рўзғорларга кириб борганингизда икки, уч, тўрттадан боласини қанотига олиб яшаётган аёлга қараб ичингиздан бир нарса «чирт» этиб узилгандек бўлади. Беихтиёр унинг шундай ҳолга тушиб қолиш сабабларини ўйлайсиз. Сабаблари жуда кўп. Тафсилотлар бисёр. Аммо бахт ҳам, оила ҳам ягона. Ўша ягона бахт аёлни ҳеч қачон тарк этмаслиги учун бугун барчамиз ҳушёр бўлайлик, меҳрли бўлайлик.

Зулфия МЎМИНОВА.

КЎКЛАМ НАСИМИ

НАВРЎЗ ДОИМ ЎЗЛИГИНИ АЁН ЭТАР

Диёримизда баҳор насими эсаётир.

Кўклам фасли Тошкент вилоятининг Чотқол тизмаларига туташиб кетган ҳудудларнинг далаю қирларида, Чимён оромгоҳларида ҳам бўй кўрсата бошлади.

Наврўзга хайрли ниятлар уйғунлашгани бежиз эмас. У деҳқонга ҳам, соҳибкорга ҳам, чорвадору зиёлига ҳам бирдай шоду хуррамлик инъом этади. Айниқса, бу айёмни халқимиз ўз азалий қадриятлари — маҳалла ва гузарларни обод ва кўркам, саранжом-саришталик билан кутиб олишга одатланиб қолган. Шу боис вилоятдаги туман ва шаҳарларда қиш чилласи чиққаниданоқ ободонлаштириш ойлиги бошлаб юборилганди. Ҳозиргача бу борада талайгина ишлар қилинди. Вилоят ҳокимлиги ташаббуси билан маҳалла гузарларини, қишлоқ ва овулларни, турар жой даҳаларини ободонлаштиришга, вилоятдаги корхоналар, ташкилот ва муассасалар бевосита бириктириб қўйилган. 14 март куни эса вилоятда умумхалқ ҳашари бўлиб ўтди. Ундан тушган маблағнинг асосий қисми меҳр-мурувват ишларига сарфланди. Айём кунлари вилоятда истиқомат қилаётган 9 минг нафар уруш қатнашчиси ва ногиронлари, 4 минг нафарга яқин ёлғиз ва моддий ёрдамга муҳтож кишилар зиёрат қилинади.

Наврўзнинг асл мезбонлари — деҳқонлар ҳам аллақачон катта хирмон тадоригига тушиб кетишди. Бўстонлиқ, Қибрай, Чиноз туманларидаги бир қатор деҳқон-фермерлар ҳар бир соҳада ўрнак бўларли иш олиб боришаяпти.

Ўтган йил якунларига кўра, вилоятдаги ўнлаб тадбиркорлар чорва отарлари, йилқичилик сурувларидан мўл-кўл маҳсулот етиштириб, аҳоли дастурхонига 2 минг тонна гўшт, 6 минг тонна сут етиштирган. Деҳқон-фермерлар эса 30 минг тонна сабзавот маҳсулотлари тортиқ этишди. Эртанги бўладиган байрам кунларида ҳам вилоят деҳқонлари шаҳарликлар дастурхонига 25 тонна картошка, 100 тонна сабзавот, 40 тонна мева, 5 тонна гўшт келтирадилар. Зеро, «Наврўз» юртбошимиз таъкидлаганидек, бир кунлик байрам эмас, у бутун баҳор фасли бўйлаб узвий давом этувчи айёмдир. Айём дастурхонини эса деҳқон туҳфасисиз тасаввур этиб бўлмайди. Ҳадемай шаҳар бозорларини Қибрай, Янгийўл, Зангиота туманларида етиштирилган эртанги мева-чевалар янада серфайз қилиши турган гап.

Ш. КАРИМОВ,
ўз мухбиримиз.

MASTER-PRESS «МАСТЕР-ПРЕСС» фирмаси
ўзининг мижозларини ҳамда Ўзбекистон Республикаси аҳолисини шарқнинг қадимий ва навқирон баҳор байрами
Наврўз
билан қизғин табриклайди.
Сизга узоқ умр, сиҳат - саломатлик ва ишларингизда омад тилайди!
Манзилимиз: Ташкент ш. Лоҳутий кўч., 42 (самолётсозлик коллежи қаршисида).
Тел.факс: (371) 136-35-73, 133-95-47.
Пейджер: (067) 8517, 8518, 8519, 8393.
«Мастер-Пресс» жамоаси.
MASTER-PRESS
Нашрларга обуна ва уларни манзилларга етказиб бериш бутун йил давомида.

ТАНАМДА ЖОН БЎЛИБ СУЗАДИ ФУТБОЛ!

Мана кўриб-билиб турганимиздек, узо-о-қ кутганимиз — кайфиятларнинг сараси, марду майдонларнинг суюкли марраси бўлмиш еттинчи футбол мавсуми ҳам бошланди. Бу йилги чемпионатда олий лигада 16 команда иштирок этади. Мавсум давомида Ўзбекистон кубоги ҳамда асосий терма командамизнинг 13-Осиё ўйинларига тайёргарлик мусобақалари ҳам ўтказилади. 18 ёшдан юқори бўлмаган ёшлардан таркиб топган терма командамиз эса октябрь ойида Таиландда ўтказиладиган 31-Осиё чемпионатида иштирок этадилар.

Хуллас, навбатдаги футбол мавсуми ҳам ҳар галгидек миллионлаб ишқибозларга чексиз қувонч, шодлик келтириши, шубҳасиздир. Демак, Олий лига командалари дастлабки тур ўйинларини ўтказдилар.

Наманганда:		
«Навбаҳор»	**1 - 0**	**«Пахтакор»**
Навоийда:		
«Зарафшон»	**0 - 0**	**«Насаф»**
Бекободда:		
«Металлург»	**0 - 1**	**«Дўстлик»**
Хоразмда:		
«Хоразм»	**0 - 1**	**«Трактор»**
Термизда:		
«Сурхон»	**0 - 3**	**«Нефтчи»**
Жиззахда:		
«Сўғдиёна»	**1 - 0**	**«Андижон»**
Бухорода:		
«Бухоро»	**1 - 0**	**«Темирйўлчи»**

ФИФА қонун-қоидасига асосан ютуққа 3, дуранг натижага 1 очко берилади.

ТАКЛИФ ВА МУЛОҲАЗА

ИЗЛАГАНГА ТОЛЕ ЁР

Навбат республика «СПОРТ» газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари Шерали ҲАБИБУЛЛАЕВга

ТАКЛИФ: 1. Менимча, олий лига командалари ўз сафига қабул қилган ҳар бир футболчи билан камида икки йил муддатга шартнома тузиши лозим. Ушбу шартномани ноқонуний равишда бузган томон жавобгарликка тортилиши зарур. Шундай қилинганда футболчиларнинг саёқ юришига чек қўйиларди, деб ўйлайман.

2. Терма команданинг ҳар икки ойда бир марта ўқув машғулотларига тўпланиши ҳамда ўртоқлик учрашувларини ўтказиши мақсадга мувофиқдир. Бунинг учун мураббий ва футболчиларга ҳар томонлама қулайлик керак.

3. Олий лига командаларининг ўринбосарлари таркибига ҳам жиддийроқ қарасак ютқазмаймиз. Ана шунда ҳар бир команда асосий ўйинчиларни йўқотган тақдирда ҳам бошқаларнинг кўмагига муҳтожлик сезмайди.

4.Излаганга толеъ ёр, дейди халқимиз. Истеъдодларни кўпроқ чекка вилоятлардан, қишлоқлардан излаш, зарур. Чунки маҳоратли футболчилар кўпинча биз кутмаган тарафлардан келади. Бунинг учун жойларда маҳаллий футболчиларни тайёрлашга эътиборни кучайтириш зарур. Бу борада хориж ҳамда айрим қўшни мамлакатлардаги тажрибалар асқотиши турган гап.

МУЛОҲАЗА: 1. Кўп ҳолларда футбол ишқибозлари мавжуд ҳисобот ҳамда ахборот тарзидаги мақола ва суҳбатлардан, китоблардан тўла қониқиш ҳосил қилмайдилар. Бундай камчиликка чек қўйиш учун ҳар бир команда билан журналистлар ўртасида узвий алоқа ўрнатиш, хориж сафарларига журналистларни ҳам олиб бориш шарт. Бамаслаҳат иш тутсак, ҳар бир муаммони ечишимиз мумкин.

2. Футбол ишқибозлари майдонларга чиройли ва ҳужумкор ўйин кўриш учун ташриф буюрадилар. Бугунги давр, бугунги футбол ва бугунги ишқибозни бир-бирига мустаҳкам боғлаб турадиган нарса бевосита командаларнинг мавқеидир. Бас шундай экан, олий лигада кучли командалар сонини кўпайтирмасдан мухлисларни хурсанд қилиб бўлмайди.

3. Ҳукуматимизнинг мамлакатимизда футболни ривожлантириш тўғрисидаги қарорида кўрсатилганидек, ҳозир ҳамма жойда ҳокимлар маҳаллий футбол федерацияларининг президенти этиб тайинландилар. Бу, албатта, команданинг моддий аҳволи, керакли анжомлар билан таъминлаш учун катта қулайлик яратмоқда. Лекин баъзи ҳолларда ҳокимларнинг командалар мураббийларининг ишларига аралашиши яхши натижа бермаяпти. Бу масалани жиддий ўйлаб ҳал қилиш лозим.

4. Ўтган олтинчи чемпионат давомида кўпгина ҳакамларнинг ноодилликлари ошкора бўлиб қолди. Мақсадимиз — мамлакатимиз футболини ривожлантириш экан, ҳакамлар билан ҳам жиддий иш олиб бориш футбол мутасаддиларининг бурчидир. Энг муҳими, ҳар бир ишда муваффақиятга эришиш учун ҳақиқат ва адолатни муҳим қурол қилиб олиш керак.

«Халқ сўзи» мухбири
Нормурод МУСОМОВ
тайёрлади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Президиуми, кимё-технология фанлари бўлими ва ЎР ФА ходимлари касаба уюшмаси бирлашган қўмитаси президуми ЎР ФА ўсимлик моддалари кимёси институти директори, Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги
Ҳамидилла ОРИПОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия ва ҳамдардлик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси «Ўқитувчи» нашриёти директори Рустам Олимович Мирзаевга оталари
Олим ота МИРЗАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Телевидениеси «Спорт» бош муҳарририяти режиссёр Раҳматжон Содиқовга отаси
ХОЛМАТЖОН отанинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Оби Ҳаёт» акциядорлик инвестиция компанияси жамоаси «Контрактсервис-Оби» фирмасининг директори Журъат Ваҳобовга оналари
Мастура АЪЗАМОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги 136-37-85
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 01062, 42797 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Э. Болиев.
Навбатчи — Н. Мусомов.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 *Босишга топширилди: 21.30* 1 2 3 4 5 6